

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут філології

Кафедра романської філології

ПРАКТИКУМ
З УСНОГО ТА ПИСЬМОВОГО
ПЕРЕКЛАДУ
(іспанська та українська мови)

Навчальний посібник
для студентів другого та третього курсів

Чикірякіна С.С.
Цимбалюк О.Ю

КИЇВ – 2025

УДК 811.161.2+811.134.2]'24'253/.255(075.8)

Чикірякіна С.С., Цимбалюк О.Ю. Практикум з усного та письмового перекладу (іспанська та українська мови) / Навчальний посібник для студентів другого та третього курсів / Чикірякіна Серафима Сергіївна, Цимбалюк Олена Юріївна. – Київ, Навчально-науковий інститут філології. – 2025 р. – 110 с.

Рецензенти:

Артемова Л. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Наваренко І. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іспанської і новогрецької філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 10 від 27 травня 2025 р.)

Навчальний посібник для студентів другого та третього курсів (рівня В1) «Практикум з усного та письмового перекладу (іспанська та українська мови)», призначений для вдосконалення практичних навичок перекладу з іспанської на українську мову та навпаки. Може використовуватися для практичних курсів з перекладознавства, а також самостійної роботи в якості практичних завдань. Посібник охоплює п'ять актуальних тематичних розділів: освіта, медицина, культура, інтернет та екологія. Кожна тема представлена автентичними іспанськими текстами, які відображають сучасну лексику й комунікативні ситуації. До текстів додаються різноманітні завдання на письмовий та усний переклад, що сприяють розвитку мовної інтуїції, перекладацького мислення та знань у галузі культури мови. У кожному розділі подано тематичний глосарій, який допомагає студентам засвоїти нову лексику, а наприкінці посібника розміщено додатки з теоретичними відомостями з перекладознавства про одиниці перекладу, перекладацькі трансформації, переклад власних назв та переклад термінології. Практикум містить різноманітні завдання для перекладу текстів, коментування перекладацьких рішень, роботу з фразеологізмами, аналіз трансформацій, а також усні вправи (переклад з аркуша та резюмування тексту мовою перекладу). Курс призначений для студентів другого та третього курсів освітньої програми зі спеціальності «Іспанська мова та переклад, англійська мова та друга романська мова».

ÍNDICE

INTRODUCCIÓN	4
Unidad 1. La Educación universitaria en España	6
Unidad 2. Medicina y salud	27
Unidad 3. La herencia cultural española	41
Unidad 4. Internet y las redes sociales	62
Unidad 5. Efectos del cambio climático en el medio ambiente	82
Anexo 1. UNIDADES DE TRADUCCIÓN	98
Anexo 2. TRANSFORMACIONES TRADUCTOLÓGICAS	101
Anexo 3. TRANSFORMACIONES GRAMATICALES EN LA TRADUCCIÓN	104
Anexo 4. LA TRADUCCIÓN DE LOS NOMBRES PROPIOS	105
Anexo 5. TRADUCCIÓN DE TERMINOLOGÍA	106
REFERENCIAS	108

INTRODUCCIÓN

El presente manual de traducción escrita y oral del español al ucraniano está destinado para su uso en los cursos prácticos de traductología o para el trabajo autónomo como conjunto de ejercicios prácticos. El objetivo principal del manual es profundizar y perfeccionar las habilidades de traducción escrita y oral del español al ucraniano y viceversa, basándose en los conocimientos de la teoría de la traducción y en el dominio paralelo del ciclo de asignaturas traductológicas.

El manual abarca cinco unidades temáticas, cada uno de los cuales contiene el material léxico relacionado con los siguientes temas: «La educación universitaria en España», «Medicina y salud», «La herencia cultural española», «Internet y las redes sociales» y «Los efectos del cambio climático en el medio ambiente». La temática abordada en el manual refleja esferas clave de la comunicación intercultural contemporánea, del discurso científico y de la comunicación de masas. Por ello, resulta especialmente relevante para el desarrollo de la competencia traductora en estudiantes de filología con un nivel B1 de español. Estos temas ofrecen un equilibrio entre la complejidad lingüística, la riqueza cultural y la relevancia práctica, lo cual permite a los estudiantes no solo ampliar su vocabulario, sino también adquirir progresivamente la competencia profesional del traductor.

La estructura de cada bloque temático incluye textos auténticos en español, glosarios extensos con una serie de sinónimos, así como ejercicios prácticos para consolidar el léxico aprendido. En particular, el manual contiene tales actividades como la redacción de resúmenes en la lengua meta, la búsqueda de equivalentes y sinónimos, la traducción escrita de textos o fragmentos, la traducción a la vista, la evaluación de traducciones ya realizadas, el trabajo con glosarios y la aplicación y análisis de las transformaciones traductológicas.

Los ejercicios centrados en la aplicación y el análisis de las transformaciones traductológicas tienen como objetivo el dominio de las técnicas de adaptación textual durante el proceso de traducción, entre ellas: la transposición, la modulación, la sustitución contextual, la especificación, la omisión, etc. La realización de este tipo de actividades permite a los estudiantes comprender que la traducción no es una copia mecánica de palabras, sino un proceso de adaptación que requiere flexibilidad, creatividad y la capacidad de preservar el contenido y el estilo del original dentro de otro sistema lingüístico.

Al final del manual, se incluyen anexos con información teórica breve y estructurada para facilitar el análisis de las características de la traducción. Estos anexos contienen información teórica sobre unidades de traducción, transformaciones de traducción, traducción de nombres propios y traducción de terminología.

Esperamos que esta guía se convierta en una herramienta útil en vuestros estudios y desarrollo profesional posterior, contribuyendo al dominio de las disciplinas teóricas de la traducción y al desarrollo de habilidades de traducción escrita y oral.

Unidad 1.

La Educación universitaria en España

- 1. Lee atentamente el texto. Analiza los términos y expresiones referentes al tema. Utiliza el glosario a continuación debajo del texto.**

TEXTO 1. ESTRUCTURA ACADÉMICA EN LAS UNIVERSIDADES ESPAÑOLAS: QUÉ DEBES SABER

El sistema universitario español ha experimentado una transformación significativa desde la vuelta a la democracia. La educación superior se ha adaptado a las necesidades de una sociedad en constante evolución. Las universidades han crecido tanto en número como en diversidad de ofertas académicas.

La universidad España se ha convertido en un pilar clave para el desarrollo del conocimiento y la formación de profesionales. Con más de un millón y medio de estudiantes, el sistema ha crecido notablemente. Esto refleja un aumento en el acceso a la educación superior.

La reciente Ley Orgánica del Sistema Universitario (LOSU) ha establecido un nuevo marco para la gobernanza y la carrera académica. Esta ley busca modernizar la educación superior para los retos del siglo XXI. Así, se garantiza una formación de calidad y se promueve la investigación e innovación.

Puntos clave

- La educación en España es obligatoria de 3 a 16 años
- El sistema educativo se divide en etapas: infantil, primaria y secundaria obligatoria
- Los grados universitarios duran cuatro años generalmente
- La estructura universitaria sigue el modelo Grado, Máster y Doctorado
- Se promueve la movilidad internacional de estudiantes

El Espacio Europeo de Educación Superior en España

El EEES ha revolucionado la educación universitaria en España. Este sistema establece tres ciclos: grado, máster y doctorado. Esto simplifica la movilidad estudiantil y el reconocimiento de títulos entre países europeos.

Sistema de créditos

Los créditos ECTS son una medida del esfuerzo académico. Representan 25-30 horas de trabajo. Los grados suelen requerir 240 créditos, distribuidos en cuatro años. Algunas carreras, como la Medicina, demandan más tiempo y créditos.

Marco Español de Cualificación para la Educación Superior (MECES)

El MECES divide las titulaciones en cuatro niveles:

- Nivel 1: Técnico Superior
- Nivel 2: Grado
- Nivel 3: Máster
- Nivel 4: Doctorado

Este sistema permite comparar títulos españoles con los de otros países europeos.

Estructura académica y niveles de estudio universitario

La educación superior en España se divide en tres niveles principales. Cada uno está diseñado para ofrecer una formación específica y progresiva. Esta estructura facilita el avance gradual y especializado en la carrera académica de los estudiantes.

Estudios de Grado

El grado universitario es el primer nivel de estudios superiores. Suele durar 4 años y requiere 240 créditos ECTS. Ofrece una formación general en un campo específico. Los estudiantes adquieren conocimientos fundamentales y habilidades profesionales básicas. Al terminar, se obtiene el título de Graduado/a.

Estudios de Máster

El máster oficial es el segundo nivel de educación universitaria. Estos programas, que abarcan entre 60 y 120 créditos ECTS, ofrecen una formación avanzada y especializada. Los másteres pueden enfocarse en la preparación profesional o en la investigación, preparando a los estudiantes para roles de liderazgo o para iniciar un doctorado.

Programas de Doctorado

El doctorado es el nivel más alto de educación universitaria. Se centra en la investigación y forma a los estudiantes para convertirse en investigadores independientes. La duración varía entre 3 y 5 años, culminando con la defensa de una tesis doctoral original.

Nivel	Duración	Créditos ECTS	Enfoque
Grado	4 años	240	Formación general
Máster	1-2 años	60-120	Especialización
Doctorado	3-5 años	N/A	Investigación

Esta estructura académica permite a los estudiantes personalizar su trayectoria según sus intereses y metas profesionales. Pueden optar por una formación generalista o especializarse en investigación.

Organización de las universidades españolas

La estructura universitaria en España ha experimentado un cambio profundo en las últimas décadas. El número de centros universitarios ha aumentado, destacando el sector privado. El estudiantado ha crecido significativamente, superando el millón y medio de estudiantes.

Las universidades españolas disfrutan de autonomía para configurar su estructura interna. Los centros universitarios más comunes son:

- Facultades

- Escuelas
- Departamentos
- Institutos de investigación
- Escuelas de doctorado

La creación de facultades y escuelas requiere la aprobación de la Comunidad Autónoma correspondiente. Las universidades pueden crear otros centros según sus necesidades.

Un aspecto novedoso es el régimen de adscripción de centros. Este proceso implica la firma de un convenio y, en el caso de universidades públicas, la aprobación de la Comunidad Autónoma.

Es destacable que el 97% del personal docente e investigador en las universidades españolas tiene nacionalidad española. Esto, a pesar de que el 15% de la población del país es de origen extranjero.

Gobernanza universitaria según la LOSU

La Ley Orgánica del Sistema Universitario (LOSU) introduce cambios significativos en la gobernanza de las universidades españolas. Busca modernizar la estructura y funcionamiento de las instituciones de educación superior. Esto se hace para adaptarlas a los desafíos actuales.

Órganos unipersonales

Para el cargo de Rector/a, la ley establece que los candidatos deben ser personal docente e investigador permanente a tiempo completo. La duración del mandato se ajusta según el momento de la elección. Se aplica la normativa vigente en la fecha de convocatoria si esta ocurre antes de la entrada en vigor de la LOSU.

Nuevas unidades básicas obligatorias

La LOSU exige que las universidades implementen unidades de igualdad y diversidad, defensoría universitaria, inspección de servicios y servicios de salud y orientación. Estas estructuras deben contar con recursos suficientes para cumplir sus funciones adecuadamente. Las instituciones tienen un plazo de dos

años desde abril de 2023 para adaptar sus Estatutos a este nuevo modelo de gobernanza universitaria.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **sistema universitario español** – система університетської освіти Іспанії
2. **educación superior** - вища освіта
3. **diversidad de ofertas académicas** – різноманітність академічних пропозицій/програм
4. **Universidad España** – університет Іспанії
5. **pilar clave** – ключова складова
6. **formación** – навчання / підготовка
7. **la Ley Orgánica del Sistema Universitario (LOSU)** – Органічний закон про університетську систему
8. **establecer un nuevo marco** – встановити нові рамки / нову структуру
9. **educación obligatoria** – обов'язкова освіта
10. **educación infantil** – дошкільна освіта
11. **educación primaria** – початкова освіта
12. **educación secundaria obligatoria** – обов'язкова середня освіта
13. **Espacio Europeo de Educación Superior (EEES)** – Європейський простір вищої освіти
14. **revolucionar** – докорінно змінити
15. **reconocimiento de títulos** – визнання дипломів про освіту
16. **sistema de créditos** – кредитна система (система оцінювання)
17. **medida del esfuerzo académico** – показник академічних зусиль
18. **requerir créditos** – вимагати / потребувати кредитів
19. **carrera** – спеціальність
20. **Marco Español de Cualificación para la Educación Superior (MECES)** – Іспанська рамка кваліфікацій для вищої освіти
21. **nivel Técnico Superior** – ступінь молодшого спеціаліста

22. **Grado** – ступінь бакалавра
23. **Máster** – магістерський ступінь
24. **Doctorado** – докторський ступінь
25. **títulos españoles** – іспанські дипломи
26. **estar diseñado** – бути розробленим / спроектованим
27. **formación específica y progresiva** – спеціальне та прогресивне навчання
28. **avance gradual** – поступовий прогрес, поступовий розвиток
29. **créditos ECTS (Sistema Europeo de Transferencia y Acumulación de Créditos)** – кредити ECTS (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, ЄКТС)
30. **máster oficial** – офіційний магістерський ступінь
31. **enfoque** – спрямованість, підхід
32. **formación general** – загальна освіта
33. **especialización** – спеціалізація
34. **investigación** – дослідження
35. **metas profesionales** – кар'єрні / професійні цілі
36. **optar por** – вибрати / зупинитися на
37. **generalista** – загальноосвітній / широкого профілю
38. **estructura universitaria** – університетська структура
39. **centros universitarios** – університетські центри / осередки
40. **augmentar** – збільшити, підвищити, посилити, зрости
41. **destacar el sector privado** – акцентувати увагу на приватному секторі
42. **superar** – перевищувати, подолати, пройти
43. **configurar su estructura interna** – налаштувати свою внутрішню структуру
44. **facultades** – факультети
45. **escuelas** – школи, навчальні заклади, академії

46. **departamentos** – підрозділи, відділи, департаменти
47. **institutos de investigación** – науково-дослідні інститути
48. **escuelas de doctorado** – докторські школи
49. **aspecto novedoso** – новий аспект / нововведення
50. **régimen de adscripción de centros** – система приєднання центрів
51. **a pesar de que** – незважаючи на те, що
52. **de origen extranjero** – іноземного походження
53. **gobernanza universitaria** – управління університетом
54. **órganos unipersonales** – одномандатні / одноосібні органи
55. **personal docente e investigador permanente** – постійний викладацький та дослідницький склад
56. **aplicar** – застосовувати, використовувати, накладати
57. **normativa vigente** – чинне законодавство / діючі норми, чинне розпорядження, чинний нормативно-правовий акт
58. **fecha de convocatoria** – дата скликання / дата проведення
59. **entrada en vigor** – набуття чинності
60. **exigir** – вимагати, потребувати, стягувати, зажадати
61. **implementar unidades de igualdad y diversidad** – впроваджувати підрозділи з питань рівності та різноманітності
62. **defensoría universitaria** – офіс студентського омбудсмена, університетська правова служба
63. **inspección de servicios** – інспекція послуг
64. **servicios de salud y orientación** – медичні послуги та консультації
65. **tener un plazo de dos años** – на період двох років
66. **Estatuto** – статут / постанова / положення

2. Responde a las preguntas:

- 1) ¿Cómo ha evolucionado la educación superior en España en las últimas décadas?

- 2) ¿Cómo se comparan los títulos españoles con los de otros países europeos según el MECES?
- 3) ¿Qué diferencias existen entre los estudios de grado, máster y doctorado en España?
- 4) ¿Crees que el modelo universitario español es eficaz para preparar a los estudiantes para el mundo laboral? ¿Por qué?
- 5) ¿Cómo se organiza la gobernanza universitaria en tu país y en qué se diferencia del modelo español?

3. Traduce las siguientes palabras y expresiones e intenta recordar el contexto en que están empleadas las mismas:

el sistema de créditos, la educación superior, la diversidad de ofertas académicas, la educación obligatoria, el Grado, implementar unidades de igualdad y diversidad, la educación primaria, los centros universitarios, la investigación, los institutos de investigación, la formación general, la gobernanza universitaria, el Máster, las escuelas de doctorado, el Doctorado, la fecha de convocatoria, el Estatuto, la educación superior, la educación infantil, la diversidad de ofertas académicas, los títulos españoles.

4. Traduce por escrito el fragmento en cursiva. Analiza las transformaciones léxico-gramaticales.

5. Resume en ucraniano el texto 1.

6. Traduce las siguientes oraciones al español por escrito:

1. Іспанська університетська система зазнала значних змін після повернення демократії.
2. Органічний закон про університетську систему спрямований на модернізацію вищої освіти відповідно до викликів ХХІ століття.

3. Кредити ЄКТС є одиницею вимірювання академічного навантаження.
4. Для отримання ступеня бакалавра зазвичай потрібно 240 кредитів, розподілених на чотири роки.
5. Магістратура може бути зорієнтована як на професійну підготовку, так і на науково-дослідну діяльність, готуючи студентів до керівних посад або до вступу на докторантуру.
6. Ця структура дає студентам можливість обирати шлях навчання відповідно до їхніх інтересів та кар'єрних цілей.
7. Іспанські університети мають автономію у формуванні своєї внутрішньої структури.
8. 97% викладацького та дослідницького персоналу в іспанських університетах є громадянами Іспанії, незважаючи на те, що 15% населення країни має іноземне походження.
9. Ці підрозділи повинні мати достатньо ресурсів для належного виконання своїх функцій.
10. Закладам освіти надається два роки (з квітня 2023 року) для приведення своїх статутів у відповідність до нового законодавства.

7. Relaciona las expresiones ucranianas del texto con las españolas:

1) Європейський простір вищої освіти	a) la normativa vigente
2) науково-дослідні інститути	b) la fecha de convocatoria
3) набуття чинності	c) los desafíos actuales
4) поступовий розвиток	d) el sector privado
5) офіс студентського омбудсмена	e) un pilar clave
6) ключова складова	f) El Espacio Europeo de Educación Superior

7) Органічний закон про університетську систему	g) un aspecto novedoso
8) показник академічних зусиль	h) el acceso a la educación superior
9) чинне законодавство	i) la movilidad internacional
10) потреби суспільства	j) una medida del esfuerzo académico
11) доступ до вищої освіти	k) la Ley Orgánica del Sistema Universitario
12) дошкільна освіта	l) metas profesionales
13) міжнародна мобільність	m) el reconocimiento de títulos
14) визнання дипломів	n) los institutos de investigación
15) кар'єрні цілі	o) la entrada en vigor
16) приватний сектор	p) el avance gradual
17) нововведення	q) la defensoría universitaria
18) підписання угоди	r) las necesidades de una sociedad
19) сучасні виклики	s) la educación infantil
20) дата проведення	t) la firma de un convenio

8. Lee el texto 2 que sigue a continuación. Tras analizar el léxico, resúmelo en ucraniano empleando las expresiones siguientes:

marcar un antes y un después, la metodología de enseñanza, el aprendizaje activo, la implicación del alumnado, la homologación de títulos, asegurar la calidad educativa, las competencias transversales, el rendimiento académico, la estandarización, el sistema universitario europeo, involucrar a, los contenidos técnicos, los doctorados, la Declaración de Bolonia, la adaptación curricular, alinearse con los estándares, el panorama universitario, enriquecer.

9. Traduce las oraciones que siguen a continuación a la vista utilizando el glosario del tema. Evalúa qué tan fácil te resultó memorizar los léxicos del glosario:

1. *Система університетської освіти Іспанії* є однією з ключових складових у формуванні фахівців із високим рівнем підготовки.
2. *Органічний закон про університетську систему (LOSU)* встановив нові рамки для модернізації структури вищої освіти, адаптовані до викликів сучасного суспільства.
3. Після завершення *обов'язкової середньої освіти* студенти можуть вступити до університету, щоб розпочати своє *спеціальне та прогресивне навчання*.
4. Завдяки впровадженню *Європейського простору вищої освіти (EES)*, Іспанія докорінно змінила *структуру університетської системи*, зробивши її більш гнучкою та інтегрованою до загальноєвропейської освітньої моделі.
5. *Іспанська рамка кваліфікацій для вищої освіти (MECES)* чітко визначає рівні: *молодший спеціаліст, бакалавр, магістр та доктор наук*.
6. Кожен рівень освіти в Іспанії *розроблений* таким чином, щоб забезпечити *поступовий розвиток* та відповідати *професійним цілям* студента.
7. Система оцінювання базується на *кредитах ECTS*, які є *показником академічних зусиль*, необхідних для засвоєння тієї чи іншої освітньої програми.
8. Студенти можуть *обирати* між *загальноосвітніми* програмами та тими, що мають чіткий *професійний або дослідницький підхід*.
9. В Іспанії функціонують різні *університетські центри*, серед яких — *факультети, школи, департаменти, науково-дослідні*

інститути та докторські школи, що дозволяє конфігурувати внутрішню структуру університету відповідно до його місії.

10. Одним із *нововведень* стало впровадження *системи приєднання центрів*, що дозволяє включати заклади *іноземного походження* до національної освітньої системи.
11. Важливою темою в сучасній освіті є *управління університетами*, яке включає як *одноосібні органи*, так і колегіальні структури.
12. Університети зобов'язані *застосовувати чинні нормативні акти*, зокрема щодо *встановлених дат проведення іспитів та набуття чинності* внутрішніх документів.
13. Протягом двох років заклади вищої освіти повинні *впровадити підрозділи з питань рівності та різноманіття*, а також забезпечити роботу *університетської правової служби та медичних і консультаційних служб*.
14. *Іспанські дипломи* визнаються на міжнародному рівні завдяки чіткій структурі, яку гарантує *MECES*, а також завдяки *системі кредитів*, що відповідає європейським стандартам.

TEXTO 2. EL PLAN BOLONIA EN ESPAÑA: ¿QUÉ HA CAMBIADO EN LA UNIVERSIDAD?

La educación superior en España ha sufrido una transformación profunda con el Plan Bolonia. Este cambio, completado en 2010-2011, ha integrado la universidad española en el Espacio Europeo de Educación Superior (EEES). Este proceso ha redefinido el panorama universitario, marcando un antes y un después.

Puntos Clave

- Adaptación completa al EEES en 2010-2011
- Aumento en notas de corte y rendimiento académico
- Mayor internacionalización de las universidades

- Mejora en el porcentaje de créditos aprobados
- Presencia de críticas al proceso de implementación
- Reducción del tamaño de las clases en algunas universidades

Origen y objetivos del Plan Bolonia

El Plan Bolonia surgió de la Declaración de Bolonia en 1999, un hito en la transformación del sistema universitario europeo. Este acuerdo, firmado por ministros de Educación de varios países, estableció las bases para una reforma educativa sin precedentes. La iniciativa creó el Espacio Europeo de Educación Superior, un marco de referencia. Este se consolidó entre los primeros años del siglo XXI y 2010. Hoy, 48 países participan, mostrando su alcance e impacto en la educación universitaria continental.

Unificación de criterios educativos universitarios

La homologación de títulos es clave en el Plan Bolonia. Se introdujo el sistema de créditos ECTS, equivalente a 25-30 horas de estudio. Esto facilita la comparación de programas académicos a nivel europeo. La estandarización busca asegurar la calidad educativa en todo el continente.

Mejora de la movilidad estudiantil y laboral

El Plan Bolonia promueve la movilidad de estudiantes y profesores. El programa Erasmus, con casi 30 años, es un claro ejemplo. La adopción del Marco Europeo de Cualificaciones en 2008 define ocho niveles de referencia comunes. Esto va desde certificados escolares hasta doctorados, fomentando el aprendizaje permanente y la movilidad laboral en Europa.

«La educación no tiene fronteras en Europa. El Plan Bolonia nos abre puertas a un futuro de oportunidades sin límites.»

Implementación del sistema de grados y posgrados

El Plan Bolonia revolucionó la estructura de títulos universitarios en España. Este cambio buscaba armonizar estudios superiores en Europa. Así, se facilitó la comparación y reconocimiento de títulos entre países.

Cambios en la metodología de enseñanza

El Plan Bolonia ha transformado la enseñanza universitaria en España. Ahora, la innovación docente es clave. Promueve el aprendizaje activo y el desarrollo de competencias transversales.

Mayor participación y responsabilidad del alumno

Un estudio en la Universidad de Murcia involucró a 274 estudiantes. Se observó un aumento en la implicación del alumnado. El uso de portafolios ha permitido un aprendizaje más reflexivo y autónomo. Esto ha ayudado a los docentes a entender mejor cómo aprenden sus estudiantes.

Evaluación continua y trabajos prácticos

La evaluación ha cambiado significativamente. Los exámenes tradicionales han perdido importancia. Ahora, se usan métodos como el Aprendizaje Basado en Problemas. Esta técnica evalúa competencias transversales y mejora actitudes como la honestidad en estudiantes de enfermería.

Incorporación de nuevas tecnologías en el aula

La tecnología es esencial en la enseñanza universitaria. En enfermería, se han añadido simulaciones y contenidos técnicos. Esto ha enriquecido el aprendizaje. Además, ha hecho que las aulas sean más internacionales, atrayendo estudiantes de diferentes países.

Si bien hay desafíos, como adaptar metodologías en grupos grandes, la satisfacción es generalmente positiva. Los estudiantes aprecian estas nuevas estrategias. Sin embargo, se reconoce la necesidad de seguir mejorando el proceso formativo para cumplir con el Espacio Europeo de Educación Superior.

Bolonia y sus efectos en la estructura universitaria española

La implementación del Plan Bolonia ha transformado profundamente las universidades españolas. Esta transformación abarca desde la adaptación curricular hasta la internacionalización de los centros educativos.

La estructura universitaria ha experimentado cambios significativos. Las instituciones han modificado sus planes de estudio para alinearse con los

estándares europeos. Esto ha llevado a la creación de nuevos servicios de apoyo al estudiante y a la revisión de los sistemas de gestión académica.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **sufrir** – зазнавати (страждати)
2. **Espacio Europeo de Educación Superior (EEES)** – Європейський простір вищої освіти (ЄПВО)
3. **panorama universitario** – університетське середовище /сфера / простір вищої освіти
4. **marcar un antes y un después** – ознаменувати переломний момент / позначити до і після
5. **rendimiento académico** – академічна успішність
6. **internacionalización** – інтернаціоналізація
7. **Declaración de Bolonia** – Болонська конвенція (або Болонська декларація)
8. **sistema universitario europeo** – європейська система вищої освіти /університетська система
9. **marco de referencia** – орієнтир / референтна рамка
10. **alcance** – охоплення /масштаби
11. **homologación de títulos** – визнання дипломів / підтвердження кваліфікації
12. **estandarización** – стандартизація
13. **asegurar la calidad educativa** – забезпечення якості освіти
16. **metodología de enseñanza** – методика/методологія викладання
17. **innovación docente** – педагогічні / викладацькі інновації
18. **aprendizaje activo** – активне навчання
19. **competencias transversales** – міждисциплінарні навички / універсальні компетенції
20. **involucrar a** – залучати

21. **observar** – спостерігати/показати
22. **implicación del alumnado** – залученість студентів
23. **incorporación de nuevas tecnologías** – впровадження нових технологій
24. **simulaciones** – симуляції / симулятори
25. **contenidos técnicos** – технічні матеріали, технічний зміст, технічні вдосконалення
26. **enriquecer** – збагачувати / покращувати
27. **adaptación curricular** – адаптація навчальних програм / планів
28. **alinearse con los estándares** – відповідати стандартам

9. Responde a las preguntas:

1. ¿Qué aspectos positivos y negativos ves en la unificación de criterios educativos en Europa?
2. En tu opinión, ¿cómo afecta la internacionalización de las universidades a los estudiantes?
3. En tu país, ¿qué oportunidades tienen los estudiantes para participar en programas de movilidad internacional?
4. ¿Cómo influye la evaluación continua en el rendimiento académico de los estudiantes?
5. Si fueras responsable de mejorar la educación universitaria, ¿qué cambios propondrías?

10. Traduce las siguientes oraciones al español:

1. Впровадження Болонського процесу докорінно змінило академічну систему іспанських університетів.
2. Освітня система орієнтована на активне навчання та розвиток міждисциплінарних навичок.
3. Однією із основних цілей Болонського процесу є зростання прохідних балів та академічної успішності студентів.

4. Стандартизація спрямована на забезпечення якості освіти по всьому континенту.
5. У 1999 році міністри освіти кількох країн підписали Болонську конвенцію, яка стала ключовим етапом у реформуванні європейської системи вищої освіти.
6. Було запроваджено систему кредитів ЄКТС, де один кредит відповідає 25-30 годинам навчання.
7. Технології стали невід'ємною частиною університетського викладання.
8. Освітні установи переглянули свої навчальні програми, щоб відповідати європейським стандартам.
9. Однак визнається необхідність подальшого вдосконалення навчального процесу задля того, щоб повністю відповідати вимогам Європейського простору вищої освіти.
10. До дослідження Університету Мурсії було залучено 274 студентів.

11. Relaciona las expresiones ucranianas del texto con las españolas:

1. відповідати стандартам	10. впровадження нових технологій
2. прохідні бали	11. освітня реформа
3. виклики	12. Європейська рамка кваліфікацій
4. Болонська конвенція	13. збагачувати
5. адаптація навчальних програм	14. академічна та професійна мобільність
6. Європейський простір вищої освіти (ЄПВО)	15. міждисциплінарні навички
7. визнання дипломів	16. референтна рамка
8. залучати	17. педагогічні інновації
9. академічна успішність	

18. ознаменувати переломний момент

19. уніфікація критеріїв

20. залученість студентів

a) la homologación de títulos

b) la unificación de criterios

c) las notas de corte

d) la movilidad estudiantil y laboral

e) marcar un antes y un después

f) enriquecer

g) las competencias transversales

h) un marco de referencia

i) los desafíos

j) la incorporación de nuevas tecnologías

k) la adaptación curricular

l) la implicación del alumnado

m) la Declaración de Bolonia

n) el rendimiento académico

o) el Marco Europeo de Cualificaciones

p) una reforma educativa

q) involucrar a

r) el Espacio Europeo de Educación Superior (EEES)

s) la innovación docente

t) alinearse con los estándares

12. El idioma español, como el ucraniano, es rico en sabiduría popular. Examina proverbios que se refieren al tema y propón equivalentes en ucraniano que posean un significado parecido:

- *Aprender nunca está de más*
- *A más vivir, más saber*
- *La letra con sangre entra*
- *Vale más paso que dure, y no trote que canse*
- *La repetición es la madre de la instrucción*
- *Maestro Ciruela, que no sabe leer y puso escuela*
- *Nadie escarmienta en cabeza ajena*

13. Consulta al glosario temático y traduce al español un breve resumen del texto por escrito. Intenta utilizar la Modulación, la Elisión y la Traducción Sinonímica:

Впровадження Болонського процесу в Іспанії в 2010–2011 роках стало важливим етапом інтеграції країни в Європейський простір вищої освіти. Це призвело до підвищення академічної успішності, зростання міжнародної мобільності та впровадження європейської кредитної системи ECTS , що полегшило порівняння навчальних програм між країнами.

Болонський процес також реформував методи викладання, зокрема через впровадження активного навчання, портфоліо та постійного оцінювання. Технології, зокрема в медичній освіті, стали важливою частиною навчального процесу, що покращило якість підготовки студентів.

Незважаючи на певні труднощі, студенти позитивно оцінюють ці зміни. Університети стали більш відкритими до міжнародної співпраці, створили нові сервіси підтримки і змінили систему управління. Болонський процес модернізував іспанську освіту та відкрив нові можливості для студентів.

14. Lee los términos y ofrece un par de equivalencias ucranianas, piensa en las estrategias de traducción. Ofrece las definiciones en ucraniano:

1) Innovación docente

Definición : La introducción de nuevos enfoques, métodos y tecnologías con el fin de mejorar los procesos educativos, promoviendo el aprendizaje activo y el desarrollo de competencias transversales.

2) Créditos ECTS

Definición: El sistema de medición del esfuerzo académico del estudiante, donde cada crédito ECTS equivale a 25-30 horas de estudio.

3) Homologación de títulos

Definición: El proceso en el que un título obtenido en otro país es reconocido oficialmente como equivalente a los títulos nacionales

4) Movilidad estudiantil

Definición: El proceso que permite a los estudiantes estudiar en diferentes países, fomentando el intercambio cultural y académico.

5) **Aprendizaje Basado en Problemas**

Definición: La técnica educativa que usa problemas reales para desarrollar competencias y habilidades en los estudiantes.

6) **Panorama universitario**

Definición: El conjunto de características, estructuras y condiciones del mundo universitario.

7) **Notas de corte**

Definición: Las calificaciones mínimas requeridas para acceder a determinados estudios universitarios.

8) **Rendimiento académico**

Definición: El nivel de éxito de un estudiante en sus estudios.

9) **Internacionalización**

Definición: El proceso por el cual las universidades se abren a estudiantes, profesores y programas de otros países.

10)

valuación continua

Definición: El sistema de evaluación que valora el rendimiento del estudiante durante todo el curso.

E

15. Traduce las oraciones que siguen a continuación a la vista utilizando el glosario del tema. Evalúa qué tan fácil te resultó memorizar los léxicos del glosario:

1. **Інновації у викладанні** стали ключовим елементом розвитку сучасної іспанської системи вищої освіти, адже сприяють активному навчанню та формуванню міждисциплінарних компетентностей.
2. Згідно з європейською практикою, **кредити ECTS** в Іспанії є основною одиницею вимірювання навчального навантаження студента, де кожен кредит відповідає приблизно 25–30 годинам роботи.

3. **Гомологація дипломів** дозволяє випускникам з інших країн офіційно визнати свої документи про освіту на території Іспанії.
4. **Студентська мобільність** в межах програм Erasmus+ відіграє важливу роль у процесі інтернаціоналізації іспанських університетів.
5. В останні роки багато закладів вищої освіти в Іспанії впроваджують **навчання на основі розв'язання проблем**, що готує студентів до реальних викликів професійного середовища.
6. Сучасний **університетський ландшафт** Іспанії включає як державні, так і приватні установи з широким спектром спеціальностей та ступенів.
7. Для вступу на найпрестижніші спеціальності в Іспанії абітурієнтам потрібно подолати високі **прохідні бали**, які щороку встановлюються залежно від конкуренції.
8. Університети регулярно оцінюють **успішність студентів**, використовуючи як підсумкові іспити, так і систему **безперервного оцінювання** протягом навчального року.
9. **Інтернаціоналізація** є однією з пріоритетних цілей іспанських університетів, адже вона сприяє підвищенню академічної якості та глобальній співпраці.
10. Застосування **безперервної оцінки** дозволяє викладачам ефективно відстежувати прогрес студентів та своєчасно коригувати навчальний процес.

Unidad 2.

Medicina y salud

1. Lee atentamente el texto y analiza los términos y expresiones referentes al tema.

TEXTO 1. ESPAÑA, LÍDER EN ENSAYOS CLÍNICOS

El país ocupa la mejor posición para **impulsar** la financiación en investigación y desarrollo de medicamentos a escala europea gracias a un modelo rápido y flexible basado en **un marco regulatorio bastante ágil, una estrecha colaboración** entre **los comités éticos** y **una reconocida calidad** de los **productos lanzados**.

La solidez del **Sistema Nacional de Salud**, la alta cualificación de sus profesionales, **la colaboración público-privada** con la **industria farmacéutica** y el compromiso y **generosidad** de los pacientes conforman **el cóctel ganador** que ha hecho de España la tercera **potencia mundial** en ensayos clínicos, solo por detrás de Estados Unidos y China (con poblaciones, recordemos, notablemente más numerosas). Cerró 2024 como el país con mayor capacidad de atracción de investigación clínica de **la UE**, con 930 estudios de nuevos medicamentos autorizados, un 10% más que en 2023. **En torno a** un tercio se centran en las fases más tempranas y complejas, la I y la II; el porcentaje sube casi a la mitad en **investigaciones oncológicas**. Casi uno de cada cuatro se dedica a **enfermedades poco frecuentes**; uno de cada seis, **a edad pediátrica**. El 20% tienen origen académico, si bien muchos de ellos están esponsorizados.

*La información transmitida por Pablo Guimón, redactor jefe de Sociedad de EL PAÍS; María Jesús Lamas, directora de la Agencia Española del Medicamento y Productos Sanitarios (AEMPS), y Josep Tabernero, jefe de Servicio de Oncología del hospital Vall d'Hebron de Barcelona, durante el evento Nuevas oportunidades en investigación clínica para España, organizado por EL PAÍS en colaboración con Roche, **hablan de liderazgo en mayúsculas**. “Todos los medicamentos de Roche han pasado por España”, reseñó Patrick Wallach, director general de Roche Farma España, **que animó a no caer en la***

autocomplacencia y aumentar las inversiones en I+D y en tecnología, así como a desarrollar legislación que favorezca la investigación.

“Que España sea líder no es lo que debe ocuparnos; lo es que Europa sea líder. España ha de hacer que el resto de países de la UE sean igual de atractivos para desarrollar ensayos clínicos”, sentenció Lamas. “El sistema regulatorio español funciona muy bien; mantiene una colaboración estrecha con los comités de ética de investigación de medicamentos, lo que permite que la evaluación sea rápida y flexible”, defendió. “Otros países pueden constituir una amenaza por contar con una mayor población para sus ensayos clínicos pero, desde luego, por donde no nos vemos amenazados es por el lado de la calidad”, aseguró. “Hay que apostar por la calidad”, coincidió Federico Plaza, director de Corporate Affairs Roche Farma y VP de Farmaindustria. Agilidad y rapidez, sí, pero no a costa de la eficacia y la seguridad, vinieron a decir, de muy diversas formas, los participantes en el evento.

2. Consulte el glosario referente al texto 1:

GLOSARIO TEMÁTICO

- 1. Ensayos clínicos** – клінічні випробування
- 2. oncología** - онкологія
- 3. ocupar la mejor posición** – займати провідне місце / займати провідну позицію
- 4. impulsar** – сприяти / стимулювати
- 5. marco regulatorio bastante ágil** – досить гнучка нормативна база
- 6. estrecha colaboración** – тісна співпраця / активна взаємодія
- 7. comités éticos** – етичні комітети
- 8. reconocida calidad** – визнана якість / висока якість
- 9. productos lanzados** – випущена продукція / запуснені проекти

10. **solidez del Sistema Nacional de Salud** – потужність національної системи охорони здоров'я / надійність системи охорони здоров'я
11. **de alta cualificación** – висококваліфіковані (спеціалісти)
12. **colaboración público-privada** – державно-приватне партнерство / співпраця між державним і приватним сектором
13. **industria farmacéutica** – фармацевтична промисловість / фармацевтичний сектор
14. **liderazgo** - лідерство
15. **el compromiso** - відданість, залученість
16. **generosidad** – щедрість
17. **cóctel ganador** – запорука успіху / формула успіху
18. **potencia mundial en ensayos clínicos** – світовий лідер у клінічних дослідженнях / провідна сила в клінічних випробуваннях
19. **UE – EC / Європейський Союз**
20. **en torno a** – приблизно / орієнтовно
21. **fases más tempranas y complejas** – найбільш ранні та складні фази / початкові та найважчі етапи
22. **investigaciones oncológicas** – онкологічні дослідження / розробки у сфері онкології
23. **enfermedades poco frecuentes** – рідкісні захворювання / малопоширені хвороби
24. **edad pediátrica** – дитячий вік / педіатричний вік
25. **tener origen académico** – мають наукове підґрунтя
26. **esponsorizados** – спонсорований / фінансований
27. **información transmitida** – передана інформація / отримані дані
28. **redactor jefe** – головний редактор / шеф-редактор
29. **Agencia Española del Medicamento y Productos Sanitarios (AEMPS)**
– Іспанське агентство лікарських засобів і санітарної продукції (AEMPS)

30. **jefe de Servicio de Oncología** – керівник онкологічного відділення / завідувач онкологічного відділу
31. **hablar del liderazgo en mayúsculas** – наголошувати на беззаперечному лідерстві
32. **reseñar** – підсумувати, зауважити
33. **animar a no caer en la autocomplacencia** – закликати не зупинятися на досягнутому
34. **aumentar las inversiones** – збільшити інвестиції
35. **desarrollar legislación que favorezca la investigación** – розробити законодавство, що сприяє дослідженням / ухвалити закони для підтримки науки
36. **sentenciar** – заявити, засудити
37. **el sistema regulatorio** – система регулювання / регуляторна система
38. **comités de ética de investigación de medicamentos** – комітети з етики досліджень лікарських засобів / етичні комісії фармацевтичних досліджень
39. **evaluación** – оцінка / процес оцінювання
40. **verse amenazado** – опинитися під загрозою, постраждати, бути скомпрометованим
41. **agilidad** – спритність, гнучкість, жвавість, адаптивність

3. Responde a las preguntas referentes al texto 1, aplicando el léxico del glosario temático:

1. ¿Cuáles son los principales factores que han convertido a España en un líder mundial en ensayos clínicos?
2. ¿Por qué la colaboración público-privada es fundamental en el modelo de investigación clínica español?

3. ¿Por qué es importante que Europa sea líder en ensayos clínicos según María Jesús Lamas?
4. ¿Cuál es la proporción de investigaciones oncológicas en los ensayos clínicos autorizados en España?
5. ¿Cuántos nuevos estudios de medicamentos se autorizaron en España en 2024?
6. ¿Qué hace que el sistema regulatorio español sea destacado?
7. ¿Qué porcentaje de los ensayos en España trata sobre enfermedades raras?
8. ¿Qué destacó Federico Plaza sobre la calidad? ¿Por qué?

4. Busca correspondencias ucranianas de los siguientes vocablos y expresiones:

mantener una colaboración estrecha, tener origen académico, la evaluación rápida y flexible, lanzar, compromiso y generosidad de los pacientes, colaboración público-privada, marco regulatorio, favorecer la investigación, impulsar, de muy diversas formas, capacidad de atracción de investigación clínica, a escala europea.

5. Traduce al español un breve resumen del texto a la vista:

Іспанія демонструє вражаючі успіхи у сфері клінічних досліджень, посівши провідне місце в Європейському Союзі. Країна входить до трійки світових лідерів у клінічних випробуваннях, поступаючись лише США та Китаю.

Успіх Іспанії в сфері клінічних досліджень базується на кількох ключових чинниках: гнучкій нормативній базі, тісній співпраці з етичними комітетами, високій якості медичної системи та професіоналізмі фахівців. У 2024 році країна затвердила 930 досліджень нових лікарських засобів, що на 10% більше, ніж у 2023 році. Значна частина з них була присвячена онкології, рідкісним захворюванням і дитячій медицині. Близько 20%

досліджень мають наукове підґрунтя, хоча значна кількість з них фінансується спонсорами.

Ці дані були представлені на заході «Нові можливості клінічних досліджень для Іспанії», організованого EL PAÍS у співпраці з Roche. Серед спікерів були. Пабло Гімон, головний редактор EL PAÍS, Марія Хесус Ламас, директорка Іспанського агентства лікарських засобів і санітарної продукції (AEMPS), та Жозеп Табернеро, завідувач онкологічного відділу лікарні Vall d'Hebron. Експерти наголосили на важливості подальших інвестицій та законодавчої підтримки науки. «Іспанія є лідером, втім надважливо, аби лідерство було за Європою», – зазначила Марія Хесус Ламас, директорка Іспанського агентства лікарських засобів і санітарної продукції (AEMPS). Іспанська регуляторна система визнана однією з найефективніших, при цьому якість досліджень залишається сильною стороною країни. Учасники заходу підкреслили: швидкість роботи має значення, але не повинна впливати на ефективність та безпеку випробувань.

6. Traduce por escrito el fragmento en cursiva. Analiza las estrategias de la traducción de los nombres propios. Analiza el uso de las transformaciones léxico-gramaticales.

7. Traduce las oraciones a la vista:

1. **Клінічні випробування** проходять кілька етапів перед затвердженням препарату. Висока якість **клінічних досліджень** в Іспанії визнається на світовому рівні.
2. Завдяки **тісній співпраці** між університетами, лікарнями та фармацевтичними компаніями, Іспанія змогла **посісти провідне місце** у сфері **клінічних випробувань**, особливо в галузі **онкології**.

3. Важливо зазначити, що багато **клінічних досліджень** в Іспанії **мають академічне підґрунтя**, тобто ініціюються саме університетськими дослідницькими групами.
4. Іспанські виші активно впроваджують інноваційні програми у сфері медицини, що дозволяє студентам брати участь у дослідженнях **рідкісних хвороб та онкологічних захворювань у дитячому віці**.
5. Експерти підкреслюють, що **потужність Національної системи охорони здоров'я та висококваліфіковані фахівці** — це ті чинники, які забезпечують **визнану якість** клінічних випробувань в Іспанії.
6. Згідно з оцінкою **Іспанського агентства лікарських засобів і санітарної продукції (AEMPS)**, університетські дослідження складають значну частку **запущених проєктів**, що фінансуються як з державного, так і з приватного сектору.
7. Участь в **етичних комітетах та комітетах з етики досліджень лікарських засобів** є важливою складовою академічної підготовки студентів, що прагнуть працювати у сфері біомедицини.
8. Розвиток університетської науки в Іспанії підтримується **досить гнучкою нормативною базою**, яка дозволяє проводити дослідження навіть у **найбільш ранніх та складних фазах**.
9. За словами **керівника онкологічного відділення** одного з провідних університетських госпіталів, Іспанія сьогодні — це **світовий лідер у клінічних випробуваннях**, особливо в рамках програм ЄС.
10. Державна політика у сфері вищої освіти має **стимулювати розробку законодавства, що сприяє дослідженням, та збільшувати інвестиції** в університетську науку.
11. Попри **відданість** академічної спільноти, деякі дослідники закликають **не зупинятися на досягнутому** та підкреслюють важливість **збереження гнучкості регуляторної системи**, аби вона не **опинилася під загрозою** через надмірну бюрократію.

12. Іспанські університети розглядають **державно-приватне партнерство як формулу успіху**, що дозволяє забезпечити стабільне фінансування та впроваджувати сучасні дослідницькі проєкти.
13. Зі слів **головного редактора** одного з провідних наукових журналів, **інформація, передана** з клінічних центрів до університетських лабораторій, має велике значення для навчального процесу.

8. Lee atentamente el Texto 2 que sigue a continuación. Analiza los términos en negrita y expresiones referentes al tema. Traduce el texto por escrito analizando el uso de las transformaciones léxico-gramaticales:

TEXTO 2. MANTENER UN ESTILO DE VIDA SALUDABLE REDUCE UN 59% LA MORTALIDAD TRAS UN INFARTO

Investigadores de la Fundación Jiménez Díaz, el **Instituto de Investigación Sanitaria** y la Universidad Autónoma de Madrid han estudiado cómo **mantener una dieta equilibrada**, hacer ejercicio, **reducir el estrés y evitar el tabaco** pueden jugar un papel importante en la **protección de la salud cardiovascular**. Los resultados se han publicado en la revista American Journal of Preventive Cardiology.

El **estudio observacional, prospectivo y multicéntrico** ha analizado a 685 pacientes con **antecedentes de síndrome coronario agudo**, mediante la **observación** de su estilo de vida tras el **evento isquémico**, otorgando una puntuación de 0 a 7 según el **cumplimiento de los** siguientes **hábitos saludables**: consumo de frutas y verduras, **ingesta regular** de pescado, **evitar ingerir** más de siete bebidas alcohólicas semanales, **control del estrés, práctica de ejercicio físico, vida laboral activa y abandono del tabaco**.

Los resultados han **revelado** que, a lo largo de casi cinco años de seguimiento, los pacientes con una puntuación de 4 o más mostraron una **significativa reducción del riesgo**, exactamente un 35 por ciento menos de eventos

isquémicos o muerte y un 59 por ciento menos de **mortalidad total**. Además, se observó una mejora en su **perfil lipídico** y una **reducción de la inflamación**, lo que confirma la influencia positiva de estos hábitos en el **estado general de salud cardiovascular**.

Aunque **tratamientos médicos** como las **estatinas** y otros **hipolipemiantes** han mejorado el **pronóstico** de los pacientes con **síndrome coronario agudo**, el estudio ha demostrado que “los **hábitos saludables** siguen **desempeñando un papel esencial** e independiente para la **supervivencia** y la calidad de vida de los pacientes con **enfermedades cardiovasculares**”, asegura Tuñón.

Incluso en pacientes que siguen una **terapia médica óptima**, la adopción de un estilo de vida saludable sigue ofreciendo beneficios significativos en términos de reducción de estos eventos y mortalidad.

Por ello, “**se pone de manifiesto que los avances farmacológicos** no deben **eclipsar la importancia de las intervenciones** sobre este modo de vida saludable”.

Por último, el trabajo **hace un llamamiento** para aumentar la **concienciación** de los beneficios de seguir estas pautas para **prevenir eventos cardiovasculares**, incluso en pacientes que **reciben un tratamiento médico óptimo**. **En este sentido, cabe incidir** en los pacientes con **cardiopatía coronaria**, ya que tienden a mostrar una menor **adherencia a** este estilo de vida que al tratamiento farmacológico. **En concreto**, solo la mitad de ellos **siguen los consejos médicos**.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **infarto** – інфаркт
2. **Instituto de Investigación Sanitaria** – Інститут медичних досліджень
3. **Mantener una dieta equilibrada** – підтримання збалансованого харчування
4. **estudio observacional** – наглядове / обсерваційне дослідження

5. ~ **prospectivo** – проспективне
6. ~ **multicéntrico** – багатоцентрове / мультицентричне (комплексне, поглиблене дослідження з перспективою на майбутнє)
7. **Antecedentes de síndrome coronario agudo** – історія хвороби / анамнез гострого коронарного синдрому
8. **mediante la observación** – шляхом спостереження
9. **otorgar** – отримувати
10. **evento isquémico** – ішемічний епізод
11. **cumplimiento de los hábitos saludables** – дотримуючись здорових звичок
12. **ingesta regular** – регулярне споживання
13. **evitar ingerir** – уникати вживання
14. **vida laboral activa y abandono del tabaco** – активне трудове життя та відмова від паління
15. **revelar** – показати, відкрити (результати)
16. **significativa reducción del riesgo** – значне скорочення ризику
17. **mortalidad total** – загальна смертність
18. **perfil lipídico** – ліпідний профіль
19. **reducción de la inflamación** – зменшення запалення
20. **estado general de salud cardiovascular** – загальний стан здоров'я серцево-судинної системи
21. **tratamientos médicos** – медичне лікування
22. **estatinas** – статини
23. **hipolipemiantes** – гіполіпідемічні препарати
24. **desempeñar un papel esencial** - відігравати важливу роль
25. **terapia médica óptima** – оптимальний курс лікування
26. **ponerse de manifiesto** – ставати очевидним
27. **avances farmacológicos** – фармакологічні досягнення
28. **supervivencia** – виживання, існування, життєздатність

29. **hacer un llamamiento** – закликати
30. **seguir los consejos médicos** - дотримуватися рекомендацій лікаря
31. **El cumplimiento de** - виконання
32. **hábitos saludables** - корисні звички
33. **pronóstico** - прогнозування/передбачення
34. **eclipsar la importancia de** - затьмарити важливість
35. **intervenciones** - втручання/ заходи
36. **por último** - нарешті/ наостанок
37. **concienciación** - обізнаність
38. **prevenir eventos cardiovasculares** - запобігати серцево-судинним захворюванням
39. **en este sentido** - у цьому відношенні, таким чином
40. **cabe incidir** - варто наголосити
41. **cardiopatía coronaria** - ішемічна хвороба серця, коронарна кардіопатія
42. **adherencia a** - дотримання / прихильність до
43. **en concreto** - зокрема

9. Responde a las preguntas referentes al texto 2, aplicando el léxico del glosario temático:

1. ¿Cuáles son los siete hábitos saludables evaluados en el estudio?
2. ¿Cuál fue la reducción en la mortalidad total observada en los pacientes con una puntuación de 4 o más en hábitos saludables?
3. ¿Qué beneficios adicionales se encontraron en los pacientes que adoptaron un estilo de vida saludable?
4. ¿Cómo comparan los autores la importancia de los hábitos saludables con los tratamientos médicos?
5. ¿Qué desafío principal se identificó en la adherencia de los pacientes con cardiopatía coronaria a los consejos médicos?

6. ¿Qué es más peligroso para el sistema cardiovascular: un consumo intenso de tabaco o un estilo de vida muy sedentario? Justifica tu respuesta.
7. ¿Qué enfermedades del sistema cardiovascular puedes nombrar?
8. ¿Qué significa " hábitos saludables "? ¿ Sigue hábitos saludables?
9. ¿Qué información sobre el consumo de alimentos (y qué tipo de alimentos) se indica en el artículo?
10. ¿Qué opinas? ¿Por qué sólo la mitad de los pacientes siguen los consejos médicos?

10. Traduce al español el resumen del texto por escrito. Piensa si se puede utilizar la traducción antonímica, la concretización o la generalización como estrategias:

Іспанські науковці провели дослідження, яке доводить, що здоровий спосіб життя після перенесеного інфаркту значно знижує ризик смертності та повторних ускладнень. У дослідженні взяли участь 685 пацієнтів, стиль життя яких оцінювався за такими критеріями: раціональне харчування, фізична активність, відсутність шкідливих звичок, контроль стресу та активність у повсякденному житті.

Учасники, які дотримувалися більшості з цих здорових звичок, мали значно кращі результати: зниження загальної смертності на 59% та частоти серцево-судинних подій на 35%. Також спостерігалось покращення рівня холестерину та зниження запальних процесів.

Незважаючи на ефективність сучасної медикаментозної терапії, дослідники підкреслюють, що здорові звички залишаються надзвичайно важливими для покращення стану здоров'я та тривалості життя. Особливо це стосується пацієнтів із серцевими захворюваннями, які часто краще дотримуються прийому ліків, ніж змін у стилі життя.

11. Busca correspondencias ucranianas de las siguientes expresiones:

adherencia al estilo de vida saludable, hace un llamamiento para aumentar la concienciación, significativa reducción del riesgo, cumplimiento de los siguientes hábitos saludables, hábitos saludables evaluados en el estudio, estilo de vida muy sedentario, beneficios adicionales, recibir un tratamiento médico óptimo.

3. Analiza la traducción de las oraciones con transformaciones aplicadas, elige la alternativa de traducción más adecuada y justifica tu elección, o sugiere tu propia traducción.

1) Incluso en pacientes que siguen una terapia médica óptima, la adopción de un estilo de vida saludable sigue ofreciendo beneficios significativos en términos de reducción de estos eventos y mortalidad.

a) Навіть у пацієнтів, які дотримуються курсу оптимальної медичної терапії, ведення здорового способу життя продовжує приносити суттєві переваги щодо зменшення ризику ішемічних епізодів і смертності.

b) Навіть у пацієнтів, які дотримуються оптимальної медикаментозної терапії, ведуть здоровий спосіб життя, продовжують відчувати суттєві переваги з точки зору зменшення випадків ішемії та смертності.

c) Навіть для пацієнтів, які отримують оптимальне медикаментозне лікування, дотримання здорового способу життя залишається ключовим фактором у зниженні ризику серцево-судинних епізодів та смертності.

d) Навіть у пацієнтів, які дотримуються курсу оптимальної медичної терапії, ведення здорового способу життя продовжує приносити суттєві переваги щодо зменшення ризику ішемічних епізодів і смертності.

2) Por ello, “se pone de manifiesto que los avances farmacológicos no deben eclipsar la importancia de las intervenciones sobre este modo de vida saludable”.

- a) Тому це очевидно, що фармакологічний прогрес не повинен затьмарювати важливість заходів щодо ведення здорового способу життя.
- b) Отже, стає очевидним, що фармакологічні досягнення не повинні затьмарювати важливість заходів, спрямованих на підтримку здорових звичок.
- c) Таким чином, важливо підкреслити, що фармакологічні досягнення не повинні затьмарювати значення змін у способі життя.
- d) Таким чином, важливо підкреслити, що фармакологічні досягнення не повинні затьмарювати значення змін у способі життя.

Unidad 3

La herencia cultural española

- 1. Lee atentamente el texto. Analiza los términos y expresiones referentes al tema. Utiliza el glosario a continuación debajo del texto.**

TEXTO 1. EL GRECO: VIDA, OBRA Y LEGADO DEL GENIO DEL MANIERISMO ESPAÑOL

El Greco, cuyo nombre real era Doménikos Theotokopoulos, es uno de los artistas más fascinantes y enigmáticos del Renacimiento europeo.

*A lo largo de su vida, El Greco desafió las **convenciones artísticas** de su época, fusionando elementos del Renacimiento italiano con su herencia bizantina. Este*

enfoque innovador no solo lo distingue como un maestro de su tiempo, sino que también lo consolida como una figura clave en la evolución del arte occidental. Su legado perdura, y su obra sigue siendo objeto de estudio y admiración en museos de todo el mundo.

*Doménikos Theotokópoulos, más conocido como El Greco, fue un pintor toledano nacido en la isla de Creta en 1541. Su estilo extravagante y su técnica única, influenciada por la pintura veneciana, lo llevaron a ser una figura central del arte en España durante **el periodo de la contrarreforma**. A partir de 1570, se estableció en Toledo, donde creó algunas de sus obras maestras. Su estilo extravagante y su habilidad para capturar la luz y el color lo convirtieron en una figura destacada del arte del Renacimiento.*

Obras maestras de El Greco

A lo largo de su vida, se estima que pintó alrededor de 200 obras, muchas de las cuales se pueden encontrar en el museo del Prado y el museo nacional del Greco. La mayoría de ellas son de temática religiosa, como era común en la época, aunque también destacan sus retratos y algunas pocas pinturas de paisaje.

El entierro del conde de Orgaz: obra cumbre

El entierro del conde de Orgaz es una de las obras maestras del pintor conocido como el Greco, completada en 1577 y ubicada en la iglesia de Santo Tomé en Toledo. Esta obra, pintada en óleo, representa un evento milagroso donde el conde de Orgaz, un noble toledano, es enterrado con la presencia de santos y el mismo Cristo. En el fondo de la obra, se puede apreciar una vista de Toledo que añade profundidad y contexto a la escena.

El Expolio: dramatismo y color

El expolio es una de las obras maestras del Greco, pintada para la catedral de Toledo entre 1577 y 1579. En esta obra, El Greco muestra a Cristo siendo despojado de sus vestiduras antes de la crucifixión, rodeado de figuras que parecen agolparse en un espacio reducido. La figura central de Cristo, con su característica elongación y su vibrante túnica roja, destaca en contraste con los

rostros agresivos de sus captores. El uso del color, la composición compleja y la atmósfera de tensión reflejan la influencia veneciana y su sello personal.

Legado e influencia en el arte posterior

El Greco y el expresionismo moderno

Aunque la obra de El Greco fue apreciada en su época, su influencia se volvió aún más importante siglos después, especialmente en el siglo XX, cuando fue redescubierto y celebrado por artistas del movimiento expresionista. Su tendencia a la distorsión de las figuras, el uso emocional del color y su habilidad para capturar estados de ánimo y expresiones intensas tuvieron un gran impacto en artistas como Pablo Picasso, Amedeo Modigliani y los expresionistas alemanes. La modernidad encontró en El Greco una fuente de inspiración que desafiaba los ideales renacentistas de proporción y equilibrio.

Museos y colecciones con obras de El Greco

Hoy en día, la obra de El Greco se encuentra en algunos de los museos más importantes del mundo, como el Museo del Prado en Madrid, el Metropolitan Museum of Art en Nueva York, y la National Gallery en Londres. Toledo, su ciudad adoptiva, alberga el Museo del Greco, dedicado a preservar su legado. En estas instituciones, sus obras siguen siendo admiradas y estudiadas, y su influencia en la historia del arte permanece vigente.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **fascinante** – захопливий, дивовижний, цікавий
2. **enigmático** – загадковий, таємничий
3. **convenciones artísticas** – художні канони
4. **consolidar** – закріпити, зміцнити, об'єднати, посилити
5. **el periodo de la contrarreforma** – період контрреформації (*прим. у 1560-1648 роках релігійно-церковний рух у Європі за оновлення та реформування католицької церкви.*)
6. **completar** – завершити, виконати, доповнити

7. **el Renacimiento europeo** – європейське Відродження
8. **desafiar** – кинути виклик, протистояти
9. **fusionar** – об'єднати, поєднати, злити
10. **la herencia bizantina** – візантійська спадщина
11. **el enfoque** – підхід, спрямованість, зосередження
12. **el legado** – спадщина
13. **perdurar** – тривати, терпіти, залишатися
14. **capturar** – захопити, зафіксувати, зловити, схопити, спіймати
15. **conde** – граф
16. **la obra cumbre** – шедевр, головна праця, знаковий проєкт
17. **entierro** – поховання
18. **milagroso** – чудесний, дивовижний, прекрасний, чарівний, принадний
19. **noble** – шляхетний, благородний
20. **los santos** – святі
21. **profundidad** – глибина, висота, змістовність, проникливість, інтенсивність
22. **despojado** – роздягнений, спустошений, оголений, знятий
23. **la crucifixión** – розп'яття
24. **agolparse** – скупчуватися, збиратися, сходитися до купи
25. **reducido** – зменшений, знижений, невеликий
26. **elongación** – подовження
27. **rostro** – обличчя, лице, вираз обличчя
28. **captor** – викрадач
29. **sello personal** – власний почерк / стиль (митця)
30. **distorsión** – спотворення, викривлення, перекручення
31. **albergar** – вмістити, розмістити, підтримувати, прийняти, містити, мати, розміститися

32. **permanecer vigente** – залишатися в силі, бути чинним, зберігатись, тривати

33. **preservar el legado** – зберегти спадок

1. Resume el texto 1 en español, valiéndote de los lexemas y expresiones siguientes:

cuyo nombre real era, el Renacimiento italiano, desafió las convenciones artísticas de su época, fusionando elementos con, figura clave en la evolución del arte occidental, lo llevaron a ser una figura central del arte en España, estilo extravagante y técnica única, el periodo de la contrarreforma, figura destacada del arte, volverse aún más importante siglos después, dedicado a preservar su legado.

2. Traduce por escrito los fragmentos en cursiva. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

3. Ofrece las equivalencias ucranianas:

1. *se distingue como un maestro de su tiempo*
2. *su legado perdura*
3. *su habilidad para capturar la luz y el color*
4. *figuras que parecen agolparse en un espacio reducido*
5. *El uso del color, la composición compleja y la atmósfera de tensión reflejan la influencia veneciana y su sello personal*

4. Analiza la traducción de las oraciones, elige la alternativa de traducción más adecuada y justifica tu elección, o sugiere tu propia traducción.

1. *Su legado perdura, y su obra sigue siendo objeto de estudio y admiración en museos de todo el mundo.*

- a) Його роботи і надалі будуть об'єктом вивчення та захоплення у музеях всього світу, подовжуючи існування його спадщини.
- b) Його роботи і надалі будуть об'єктом дослідження та захоплення у музеях по всьому світу, зберігаючи його спадщину в скарбниці світового мистецтва.
- c) Його роботи і надалі залишаються об'єктом дослідження та захоплення в музеях по всьому світу, зберігаючи культурну спадщину митця.
- d) Його спадщина зберігається, а творчість і надалі залишається об'єктом вивчення та захоплення в музеях усього світу.
- e) Його спадщина живе й надалі, а твори залишаються об'єктом вивчення й захоплення у музеях по всьому світу.
- f) Його спадщина продовжує існувати, а роботи і надалі будуть об'єктом вивчення та захоплення у музеях по всьому світу.

2. Su estilo extravagante y su técnica única, influenciada por la pintura veneciana, lo llevaron a ser una figura central del arte en España durante el periodo de la contrarreforma.

- a) Його особливий стиль та неповторна майстерність, що сформувалися під впливом венеціанського живопису, утвердили його як провідного діяча іспанського мистецтва періоду Контрреформації.
- b) Він став провідним діячем іспанського мистецтва у період Контрреформації завдяки своєму надзвичайному стилю та неповторній майстерності, що сформувалися під впливом венеціанського живопису.
- c) Його екстравагантний стиль і унікальна техніка, що сформувалися під впливом венеціанського живопису, зробили його центральною фігурою іспанського мистецтва в період Контрреформації.
- d) Його сміливий стиль та унікальна техніка, що сформувалися під впливом венеціанського живопису, принесли йому славу одного з провідних діячів іспанського мистецтва періоду Контрреформації.

е) Зазнаючи впливу венеціанського живопису, особливий стиль та неповторна майстерність митця утвердили його як одну з провідних постатей іспанського мистецтва періоду Контрреформації.

5. Busca los sinónimos españoles, revisando el conjunto de equivalencias ucranianas:

- ***fascinante***

захопливий, вражаючий, дивовижний, чарівний, дивоглядний, чудесний, казковий, пишний, привабливий, вабливий, заманливий, принадний, розкішний, прекрасний

- ***enigmático***

загадковий, потайний, таємничий, містичний, незбагненний, незнаний, незримий, загадковатий, дивний, магічний, оповитий таємницею, несусвітній, неземний, надприродний

- ***innovador***

інноваційний, новаторський, новий, революційний, креативний, нестандартний, вражаючий, авангардний, своєрідний, нешаблонний, оригінальний, сміливий, незатертий

- ***un maestro***

митець, майстер, віртуоз, виконавець, мастак, умілець, художник, професіонал, мистець / мисткиня, живописець, майстерник

- ***admiración***

захоплення, прихильність, вподобання, інтерес, піднесеність, любов, азарт, пристрасть, ентузіазм, запал, захват, завзяття, схильність, відданість, порив, наснага, уподоба, взяття

- ***influir***

впливати, позначитися, змінити, схилити, мати значення, виражатися, відбиватися

- ***intenso***

інтенсивний, напружений, бурхливий, завзятий, кипучий, напругий, натужний, сильний, насичений, рясний, соковитий, яскравий, глибокий, важкий, потужний, гострий, різкий, серйозний, щільний, густий, нестерпний, екстремальний, жорстокий, пекучий, пристрасний

● *preservar*

зберегти, зберігати, підтримувати, захищати, оберігати, утримувати, вберігати, пильнувати, правити, продовжувати, сприяти

5. Traduce por escrito las oraciones. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción:

1. Й

ого схильність до викривлення форм, емоційне використання кольорів та здатність передавати настрої та бурхливі почуття мали значний вплив на таких митців, як Пабло Пікассо, Амадео Модільяні та німецьких експресіоністів.

2. С

учасники знайшли в Ель Греко джерело натхнення, яке кидало виклик ренесансним ідеалам пропорційності та гармонії.

3. Ц

е полотно, написане олійними фарбами, зображує містичний момент, коли Граф Оргас із Толедо знаходить вічний спочинок у присутності святих і самого Христа.

4. Н

а тлі твору можна побачити вид на Толедо, який додає глибини та контексту сцені.

5. Н

а цій картині, Ель Греко змальовує Христа, якого роздягають перед розп'яттям, оточеного фігурами, які, начебто, скручуються в невеликому просторі.

6.

Ц

ентральний образ Христа з його характерно подовженою постаттю і яскравим червоним одягом виділяється на тлі агресивних облич його викрадачів.

7.

В

икористання фарби, складної композиції та напруженої атмосфери демонструють венеціанський вплив та власний стиль митця.

6. Lee el texto 2, busca todos los vocablos desconocidos en el glosario que se da a continuación del texto o en el diccionario y trata de memorizarlos. Haz el resumen del texto en español y luego en ucraniano (en 200 palabras).

TEXTO 2. GAUDÍ Y SU LEGADO: LA SAGRADA FAMILIA

La Sagrada Familia como una de las obras más importantes y emblemáticas de Antoni Gaudí y de la arquitectura modernista

Una de las obras más memorables de este arquitecto es el templo expiatorio de la Sagrada Familia en la ciudad de Barcelona, por su monumentalidad ha llegado a confundirse con la catedral de ésta ciudad, pero este hecho es lo que la convierte en un referente del arte y la cultura de nuestra era. **Su relación inicia en 1883, cuando Gaudí acepta continuar los trabajos del templo y trabaja en él 43 años de su vida.**

Entre las leyendas de la Sagrada Familia, están aquellas que mencionan la relación de Gaudí con organizaciones masónicas y la inclusión de algunos de sus símbolos dentro de los elementos arquitectónicos y escultóricos del edificio. Este hecho no sería extraño si consideramos que una de sus grandes influencias fue la arquitectura gótica, donde la relación entre las tradiciones herméticas, que darían origen a la formación de organizaciones y posteriormente a la masonería, convivían con símbolos cristianos.

Así mismo, se sabe que procede de un linaje de caldereros, parte de una sociedad secreta similar a los carbonarios y francmasones, de ahí que podamos relacionar

la existencia de signos masónicos en su obra. Uno de ellos es el cuadro mágico de orden 4, o cuadro mágico del 33 en la puerta de la Pasión, este símbolo se ha relacionado con los 33 grados de la masonería y a Gaudí como parte de ellos, aunque es obra de Josep Maria Subirach, creador del conjunto escultórico de la fachada de la Pasión.

Durante la Guerra Civil se destruyó gran parte del taller donde Gaudí trabajó, perdiéndose muchos de sus bocetos y maquetas, y por consecuencia, las directrices de cómo debía terminarse el templo, junto con el hecho de que dejó muy pocos escritos, por su forma de trabajo, sus conocimientos se transmitían de forma oral a sus discípulos y colaboradores. Ante esta colosal obra se tuvieron que enfrentar los arquitectos Francesc Quintana, Isidre Puig i Boda y Lluís Bonet i Gari.

Sin duda los mitos que rodean a la Sagrada Familia es uno de sus atractivos, pero no podemos dejar de lado la gran innovación y desafío arquitectónico que representa. La filosofía modernista de Gaudí está presente en cada uno de sus elementos y la vista se llena con los juegos de luz y color, con las líneas que se continúan desde el piso hasta las bóvedas y se pierden en el misterio.

7. Responde a las preguntas:

1. ¿Qué papel crees que juega el legado arquitectónico de Antonio Gaudí en la cultura española?
2. ¿Qué epítetos utilizarías para describir la obra de arte arquitectónico la Catedral de la Sagrada Familia"?
3. ¿Cuánto tiempo llevó la construcción de la Sagrada Familia?
4. ¿Conoces algún mito relacionado con la historia de la Sagrada Familia?
5. ¿Qué pasó con el taller de Gaudí durante la Segunda Guerra Mundial?

8. Revisa el glosario temático, prestando atención a los sinónimos presentados en español y ucraniano:

GLOSARIO TEMÁTICO + SINÓNIMOS

1. **La Sagrada Familia** – Храм Святого Сімейства

2. **emblemático** – знаковий

Испанські синоніми: icónico, simbólico

Українські синоніми: культовий, легендарний, символічний

3. **templo** – храм

Испанські синоніми: santuario, capilla, iglesia, catedral, monasterio

Українські синоніми: церква, собор, монастир

4. **expiatorio** – спокутний

Expiación, redención, penitencia – спокута, каяття

Expiar, redimir, canjear – спокутувати

5. **confundirse** – заплутатися

Испанські синоніми: mezclarse, enredar, despistar, desorientar

Українські синоніми: змішувати, плутати, вводити в оману, розгубитися

6. **iniciar** – почати

Испанські синоніми: empezar, comenzar, poner en marcha, proceder, entrar, abrir, arrancar

Українські синоніми: запустити, увійти, ініціювати, започаткувати, відкрити, приступити

7. **arquitectónico** – архітектурний, будівельний

8. **escultórico** – скульптурний

9. **masonería** – масонство

10. **cristiano** – християнин, християнство

11. **proceder** – приступити

Іспанські синоніми: seguir adelante, continuar, iniciar, pasar, avanzar

Українські синоніми: продовжити, вчинити, розпочати, діяти

12. **linaje** – родовід

Іспанські синоніми: ascendencia, descendencia, estirpe, filiación, abolengo, línea, sangre, genealogía, parentesco

Українські синоніми: рід, лінія, походження, кров, вид, покоління, штаб

13. **calderero** – котельник

14. **carbonarios** – карбонарії (члени таємного, суворо конспірованого товариства в Італії в 1807—1832 років)

15. **fachada** – фасад

Іспанські синоніми: apariencia, frente, exterior

Українські синоніми: прикриття, вигляд, образ

16. **taller** – майстерня

17. **boceto** – ескіз

Іспанські синоніми: bosquejo, dibujo, esquema, borrador, anteproyecto, croquis, maqueta

Українські синоніми: начерк, макет, нарис, креслення, прототип, модель, контур

18. **directrices** – настанови

Іспанські синоніми: orientación, directiva, guía, reglamento, orden

Українські синоніми: рекомендації, вказівки, правила, інструкції

19. **discípulo** – учень

Іспанські синоніми: estudiante, alumno, aprendiz, pupilo, seguidor

Українські синоніми: послідовник, студент

20. **colaborador** – співробітник

Іспанські синоніми: compañero, colega, socio, cómplice, partícipe, asociado

Українські синоніми: партнер, учасник, помічник, співавтор, колега

21. **rodear** – оточити

Іспанські синоніми: eludir, obviar, burlar, sitiar, circunvenir

Українські синоніми: обійти, об'їхати, обгородити, кружляти

22. **desafío** – виклик

Іспанські синоніми: reto, problema, dificultad, tarea, obstáculo

Українські синоніми: проблема, завдання, випробування, труднощі

23. **bóveda** – сховище

9. Lee atentamente las afirmaciones y determina si las afirmaciones son VERDADERAS o FALSAS. Justifica tu respuesta:

1. Gaudí trabajó en la Sagrada Familia durante 43 años de su vida.
2. Gaudí comenzó a trabajar en la Sagrada Familia en 1883.
3. Es cierto que Gaudí estuvo relacionado con los masones.
4. La Sagrada Familia está ubicada en Madrid.
5. Gaudí incorporó símbolos cristianos y masónicos en el diseño de la Sagrada Familia.
6. La Sagrada Familia se confunde a menudo con la catedral de Barcelona.
7. Josep Maria Subirach fue el creador del conjunto escultórico de la fachada del Nacimiento.

8. El cuadro mágico del número 33 en la fachada de la Pasión fue diseñado por Antoni Gaudí.
9. Durante la Guerra Civil se perdieron muchos de los planos y maquetas del templo de la Sagrada Familia.
10. Antoni Gaudí dejó instrucciones escritas muy detalladas sobre cómo terminar el templo.
11. Los arquitectos que continuaron la obra después de Gaudí fueron Francesc Quintana, Isidre Puig i Boda y Lluís Bonet i Gari.
12. La filosofía neoclásica de Gaudí se refleja en los elementos arquitectónicos de la Sagrada Familia.

10. Traduce por escrito los fragmentos en cursiva. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

11. Traduce 5 datos clave sobre la Sagrada Familia a la vista:

- El templo modernista será, una vez finalizada su construcción, la iglesia más alta del mundo.
- El interior del templo no cuenta con una sola línea recta. Como explicaba el artista, “la recta es del hombre, la curva es de Dios”.
- El arquitecto dedicó 43 años de su vida a esta obra, doce de ellos de forma exclusiva.
- La Sagrada Familia es una estructura inacabada. Existe la leyenda de que el fin del mundo llegará con la finalización de la catedral.
- Es la atracción turística número uno de Barcelona. Casi 5 millones de turistas visitan la catedral cada año.

12. Traduce a la vista el resumen del texto 2 al español:

У тексті розповідається про видатного іспанського архітектора Антоніо Гауді та про одну з його найбільш пам'ятних робіт – храм Святого Сімейства в Барселоні. Цьому храму архітектор присвятив 43 роки свого життя. Існують припущення, що Гауді був пов'язаний з масонськими організаціями та використовував деякі їхні символи в архітектурних спорудах. Разом з тим, варто також зазначити, що готична архітектура значно вплинула на його творчість, кар'єру.

Впродовж громадянської війни майстерню Гауді було зруйновано, через це було загублено багато нарисів та макетів архітектора, втрачено настанови щодо того, як повинно було закінчити будівництво храму. Тому знання передавалися усно, від людей з якими Гауді співпрацював.

Що й казати, таємниці, що ними сповитий собор, — то одна з тих рис, що непоборно вабить до нього. Але не слід забувати й того, що Святе Посімейство — втілення новаторського духу: тут Гауді вміщує свою модерністську філософію в кожній найменшій дрібниці.

13. Lee atentamente el texto 3 que sigue a continuación. Analiza los términos y expresiones referentes al tema.

TEXTO 3. FÉLIX LOPE DE VEGA CARPIO Y SUS OBRAS MÁS IMPORTANTES

Félix Lope de Vega Carpio, que es su nombre completo, nació en Madrid en 1562 y falleció en su ciudad natal en 1635. A lo largo de su vida, dio a luz una gran obra literaria que incluyó teatro, novela y poesía. De hecho, demostró un gran talento tanto en la prosa como en el verso, de ahí la importancia de su figura en la literatura universal. Lope de Vega fue un importante integrante de lo que se conoce como el Siglo de Oro español, que alumbró otras figuras de gran talento en las letras, como el caso de Tirso de Molina, Cervantes, Quevedo, Calderón de la Barca o Góngora.

Breve introducción a la vida de Lope de Vega

Para conocer en profundidad la obra de Lope de Vega y el porqué de su obra, merece la pena descubrir la interesante figura de este literato. Especialmente importante en su vida tuvo la religión y la educación, pues acabó con los hábitos de sacerdocio tras haber pasado por la carrera militar y el trabajo de secretario de nobles.

Llamado Fénix de los Ingenios, jamás dejó de escribir día y noche, fuera cual fuese su empleo. Por fortuna, hoy se conservan cientos de sonetos y comedias, así como novelas, epopeyas o novelas cortas salidas de su intelecto.

Sin duda, si hay que destacar obras importantes de Lope de Vega, algunas de las más renombradas son Fuenteovejuna o El perro del hortelano. Pero no nos podemos olvidar de otras de gran importancia como Amarilis, El caballero de Olmedo, Peribáñez y el comendador de Ocaña o El castigo sin venganza.

Fuenteovejuna, la obra más importante de Lope de Vega

Entre las obras más importantes de Lope de Vega, *Fuenteovejuna* ocupa un puesto destacado. Probablemente sea la más célebre del autor, que se ha llevado decenas de veces a la escena en cine y teatro.

Probablemente sea una de las comedias más complejas, donde se dan cita muchas enseñanzas, como la capacidad colectiva de un pueblo para resistir y enfrentarse a los abusos, la sabiduría de los reyes para impartir justicia e incluso el amor, la razón, la legitimidad, etc.

Lope de Vega narró en esta obra la historia de un pueblo que se rebela frente a un comendador abusivo que pretende casarse con una joven, motivo por el que no duda en encarcelar a su joven prometido. Sin embargo, el pueblo de Fuenteovejuna, lejos de acobardarse, es capaz de levantarse contra su opresor e

impartir justicia con tal sabiduría, que incluso los Reyes Católicos acaban por perdonar su osadía y valorar su valentía.

El perro del hortelano

Otra de las obras cumbre salidas de la pluma de Lope de Vega es *El perro del hortelano*. Sin duda, una de las historias del genial literato español que dio pie al célebre movimiento de la comedia nacional en su día.

Con una capacidad comunicativa encomiable y un ritmo excelente, esta es una de las obras más espléndidas de Lope de Vega, en la que hace gala de todos sus recursos estilísticos, mostrando un dinamismo portentoso.

En la misma se narra un retrato de la sociedad aristocrática que se aferra a viejos códigos de honor, y obliga a Diana, la Condesa de Beiflor, a montar una peculiar farsa con ayuda de Tristán para poder amar a su secretario, el plebeyo Teodoro, pese a que no le está permitido por la diferente condición social de ambos, noble y plebeyo. Finalmente, la farsa de Tristán y el amor triunfan y ambos pueden dar rienda suelta a su relación.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **dar a luz** – створити (літературний твір), подарувати світові, народити
2. **indígenas** – корінні народи
3. **farsa** – фарс, обман
4. **impartir justicia** – вершити правосуддя
5. **hábito de sacerdocio** – чернечий одяг, одяг священика
6. **secretario de nobles** – секретар знаті
7. **abusivo** – жорстокий, несправедливий
8. **Еропея** – Епопея (довгий поетичний твір про героїчні події).

9. **código de honor** – кодекс честі
10. **renombrado** – відомий, знаменитий
11. **Llevar a la escena** – поставити на сцені (поставити виставу або екранізувати твір).
12. **capacidad colectiva** – колективна здатність
13. **legitimidad** – законність, легітимність
14. **rebelar** – повставати, бунтувати, чинити опір, піднімати заколот
15. **acobardarse** – злякатися, ставати боязким, втратити сміливість
16. **opresor** – гнобитель, тиран
17. **osadía** – сміливість, зухвалість, безстрашність, рішучість, хоробрість
18. **valor** – хоробрість, відвага
19. **cumbre** – вершина, пік
20. **plebeyo** – простолюдин
21. **Movimiento de la comedia nacional** - Рух національної комедії (*прим. літературний жанр в Іспанії під час Золотого віку*)
22. **noble** – дворянин
23. **portentoso** – вражаючий, грандіозний, незвичайний
24. **retrato** – портрет, зображення
25. **espléndido** – блискучий, чудовий, щедрий, пишний, розкішний
26. **aferrarse** – наполягати, стояти на своєму, вчепитися, ухопити
27. **hacer gala de** – хизуватися, виставляти напоказ, хвалитися, марнославитися
28. **montar una farsa** – влаштувати фарс, інсценувати брехню (організувати обман або виставу для приховування правди)

29. **plebe** – чернь, простолюди

30. **dar rienda suelta** – дати волю (почуттям, емоціям) (вільно виражати почуття)

31. **merece la pena (vale la pena)** – воно того варте, заслуговує на увагу

14. Traduce por escrito el texto 3. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

15. Analiza las definiciones en ucraniano y ofrece las equivalencias en español, busca sinónimos:

- 1) **abusivo:** несправедливий, неправильний, надмірний, неправомірний, неналежний, протиправний, образливий, незаконний, непомірний.
- 2) **impartir:** розподіляти, роздавати, повідомляти, викладати, видавати.
- 3) **osadía:** сміливість, зухвалість, безстрашність, рішучість, хоробрість, мужність, нахабство, безрозсудність, необережність.
- 4) **resistir:** протистояти, давати відсіч, захищатися, оборонятися, терпіти, переносити, гартуватися, відкидати, протидіяти, стримувати.

16. Piensa en las preguntas sobre el tema del texto y da una respuesta detallada:

1. Lope de Vega escribió diversas obras literarias (teatro, poesías, novelas). ¿Qué aspecto de todo lo que realizó consideras más significativo para otros autores de su época y para aquellos que llegaron posteriormente a España? ¿Por qué lo consideras?
2. A Lope de Vega le denominaban "Fénix de los Ingenios". ¿Qué significa eso para ti, considerando que escribió mucho y destacó en varias áreas?

¿Conoces a alguien famoso en la actualidad que también tenga habilidades destacadas en diversas áreas?

3. En el relato "Fuenteovejuna", se trata de la resistencia de un pueblo frente a un ser malo. ¿Qué nos enseña hoy esta historia acerca de cómo las personas pueden unirse para combatir algo injusto? ¿Te hace pensar en algo que está sucediendo ahora?
4. En "El perro del hortelano" las normas sociales impiden que una mujer adinerada quiera a un hombre de bajos recursos. ¿Consideras que esas normas siguen vigentes en la actualidad, aunque de una manera diferente? ¿Por qué puede ser o no?
5. Lope de Vega vivió en una época muy importante para la literatura española, con otros destacados escritores como Cervantes. ¿Qué crees que tenían en común estos escritores y qué hizo que sus libros fueran tan importantes en todo el mundo? ¿Qué hacía diferente a Lope de Vega de los demás?

17. Traduce a la vista las oraciones que siguen a continuación consultando el glosario temático:

1. El tema de **los indígenas** es frecuente entre los escritores españoles, ya que retrata la cultura y las tradiciones ancestrales.
2. Félix Lope de Vega Carpio **dio luz a** obras literarias tan profundas que siguen inspirando a los amantes de la poesía a través de los siglos.
3. Existe un **código de honor** entre los escritores, y no consiste en criticarse unos a otros, sino en intentar encontrar la esencia en cada línea.
4. En muchas obras del siglo XXI, el mundo aparece como un espacio muy **abusivo**, pero esa es la verdad, nos guste o no.

5. Los protagonistas de las obras de Lope de Vega se caracterizan por una gran **osadía** y **valentía**.
6. En las obras de Lope de Vega, el personaje **noble** suele representar los valores tradicionales de honor y justicia
7. Los personajes que **montan una farsa** a menudo descubren verdades sobre sí mismos en el proceso.
8. **Rebelar** siempre implica coraje, así que leyendo las obras de siglos anteriores llegamos a ser valientes.
9. Las obras **renombradas** de Lope de Vega han sobrevivido durante siglos, consolidando su lugar como pilar del teatro clásico español.
10. Muchos directores contemporáneos siguen **llevando a la escena** las comedias de Lope de Vega, adaptándolas a los códigos actuales sin perder su esencia.

18. Lee una poema de Lope de Vega e intenta de escribir tu propia traducción del verso al ucraniano. Considera la posibilidad de emplear la traducción antonímica, la modulación o la generalización:

*¡Cuántas veces, Señor, me habéis llamado,
y cuántas con vergüenza he respondido!,
desnudo como Adán, aunque vestido
de las hojas del árbol del pecado!*

*Seguí mil veces vuestro pie sagrado,
fácil de asir en una cruz asido,
y atrás volví otras tantas atrevido
al mismo precio en que me habéis comprado.*

*Besos de paz os di para ofenderos;
pero si fugitivos de su dueño
hierran, cuando los hallan, los esclavos,
hoy que vuelvo con lágrimas a veros,
clavadme vos a vos en vuestro leño
y tendréisme seguro con tres clavos.*

Lope de Vega

Unidad 4

Internet y las redes sociales

1.

C

consulta los términos del glosario referente al tema que sigue a continuación.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **población mundial** – населення світу, населення планети, світова популяція
2. **contactado** - підключений, з'єднаний, охоплений зв'язком
3. **aumentar** – збільшувати, розширювати, зростати

4. **planes de internet** – тарифні плани на інтернет, інтернет-пакети
5. **equipos móviles inteligentes** – смартфони, сучасні мобільні телефони, розумні мобільні пристрої
6. **cuenta** – обліковий запис, акаунт, профіль
7. **para compartir** – для спільного використання
8. **mantener** – підтримувати, дотримуватись
9. **usuario** – користувач
10. **ciberespacio** – кіберпростір
11. **de manera voluntaria** – добровільно, за власним бажанням, за власною ініціативою
12. **capacidad** – здатність, спроможність, можливість
13. **enriquecimiento** – збагачення, покращення, розвиток
14. **cantidad** – кількість
15. **recursos educativos** – освітні ресурси
16. **recursos gratuitos** – безкоштовні ресурси
17. **en persona** – наживо, особисто (оффлайн)
18. **empoderamiento** – розширення можливостей
19. **involucrarse** – брати участь, втручатися, долучатися
20. **vida cívica** – суспільне / громадянське життя
21. **fuelle** – джерело, ресурс, основа
22. **ocurrir** – відбуватися, виникати, траплятися, з'являтися, здійснюватися
23. **alrededor** – навколо, поруч, поблизу, у межах
24. **desear** – бажати, хотіти, прагнути
25. **recetas** – рецепти, інструкції
26. **hogar** – домівка, оселя
27. **el manejo del estrés** – боротьба зі стресом, подолання стресу
28. **ansiedad** – тривога, занепокоєння, нервозність
29. **amplia variedad** - велике розмаїття, широкий спектр

30. **sinfín** – безліч, безмежна кількість, численні
31. **ocio** – дозвілля, відпочинок, вільний час, хобі
32. **herramienta** – інструмент, засіб, знаряддя, пристрій, прилад
33. **ubicar** – розмістити, знайти, розташувати
34. **rutas** – маршрути, шляхи, дороги
35. **valioso** – цінний, корисний, важливий
36. **tramitar transacciones bancarias** – здійснювати банківські операції, проводити фінансові транзакції
37. **manejar las finanzas** – управляти фінансами
38. **pagos de facturas y depósitos** – оплата рахунків, внески на депозит
39. **sucursal bancaria** – банківське відділення, офіс банку, філія банку
40. **riesgos** – ризики, небезпеки, загрози
41. **perfiles falsos** – фальшиві акаунти, несправжні облікові записи
42. **robo de identidad** – крадіжка особистих даних
43. **ciberacoso** – кібербулінг, онлайн-цькування
44. **acoso** – булінг, переслідування, знущання, докучання, приниження
цькування
45. **hostigamiento** – домагання, залякування, переслідування
46. **recopilar** – збирати, отримувати, накопичувати, зіставляти
47. **consentimiento** – згода, дозвіл, схвалення, узгодження,
підтвердження
48. **fraude** – шахрайство, обман, махінація, афера
49. **engaño** – обман, шахрайство, брехня, підступ, зрада, омана
50. **estafas** – афери, шахрайські схеми, махінації
51. **estafadores** – шахраї, аферисти, зловмисники
52. **ingenioso** – дотепний, хитрий, винахідливий, розумний
53. **engañar** – обманювати, дурити, перехитрити, ошукати
54. **sitios web** – вебсайти, інтернет - сторінки, онлайн - ресурси
55. **dañino** – шкідливий, небезпечний, згубний

56. **discursos de odio** – мова ненависті, образливі висловлювання
57. **perjudicial** – шкідливий, згубний, небезпечний, негативний
58. **poderoso** – потужний, впливовий, значущий, могутній
59. **contraseña** - пароль
60. **estar alerta** – бути уважним, бути напоготові, остерігатися, пильнувати
61. **detectar** – виявити, визначити, розпізнати
62. **señales de alerta** – ознаки небезпеки, тривожні сигнали, попереджувальні знаки
63. **hacer clic** – натиснути, клацнути, переходити
64. **enlaces sospechosos** – підозрілі посилання, небезпечні лінки
65. **descargar archivos** – завантажувати файл и
66. **fuentes desconocidas** – неперевірені джерела, сумнівні ресурси, невідомі сайти
67. **insultante** – образливий, принизливий, зневажливий
68. **ofensivo** – грубий, ворожий, образливий
69. **acosadores** – переслідувачі, агресори, хулігани
70. **firewall** – брандмауер, міжмережевий екран
71. **malware** – віруси, шкідливе програмне забезпечення
72. **amenaza** – загроза, погроза, небезпека, ризик
73. **solicitud de amistad** – запит на дружбу
74. **aplicar** – застосовувати, використовувати, впроваджувати
75. **garantía** – гарантія, захист, за порука
76. **dispositivo** – пристрій, прилад, гаджет, обладнання
77. **enriquecimiento educativo** – поглиблення освітнього процесу
78. **participación ciudadana** – громадянська залученість

2. Lee atentamente el texto 1 que sigue a continuación. Relata brevemente cada párrafo en ucraniano.

TEXTO 1. GENERALIDADES DE INTERNET Y LAS REDES SOCIALES

Más de la mitad de la población mundial tiene acceso a Internet, la población sur de Asia y África Central es la menos contactada, pero al mismo tiempo son las regiones que de manera muy rápida están aumentando el acceso. Se estima que este aumento a nivel mundial es porque se están creando planes de internet y equipos móviles inteligentes cada vez más económicos.

Las redes sociales son plataformas que permite crear a los usuarios de Internet cuentas para compartir, enviar y recibir y ver informaciones en diversos formatos como imágenes, texto, audios, videos, crear eventos. Ofrece y mantiene (mantener - підтримувати, (дотримуватись)) a los usuarios en comunicación con gente conocida y/o desconocidas.

Entre las redes sociales más usadas en el ciberespacio están: Facebook, YouTube, Whatsapp, Instagram, Tiktok, LinkedIn, Snapchat, Pinterest, Twitter entre otras.

Todo usuario de Internet crea sus **cuentas de manera voluntaria** y también decide qué informaciones comparte y con quién la comparte.

Beneficios de Internet y las redes sociales

Internet y las redes sociales nos pueden servir para:

Comunicación instantánea

La capacidad de conectarse y comunicarse instantáneamente con amigos y familiares de todo el mundo es uno de los mayores beneficios de Internet y las redes sociales. Ya sea a través de una llamada telefónica o de una videollamada,

los usuarios pueden mantenerse en contacto con personas importantes en sus vidas sin importar la distancia geográfica que los separa.

Enriquecimiento educativo

Internet también ofrece una gran **cantidad de recursos educativos** en línea. Los usuarios pueden acceder a cursos en línea, tutoriales y **recursos gratuitos** en línea para mejorar sus habilidades y conocimientos en áreas como la programación, el marketing digital, la fotografía y más. Estos recursos pueden ser especialmente útiles para personas que no tienen acceso a recursos educativos **en persona**.

Empoderamiento y participación ciudadana

Internet y las redes sociales también han cambiado la forma en que las personas **se involucran** en la política y **la vida cívica**. Los ciudadanos pueden usar las redes sociales para expresar sus opiniones, compartir información y organizarse para apoyar una causa común. Esto ha sido especialmente importante en los movimientos sociales como Black Lives Matter y #MeToo.

Desarrollo de redes profesionales

Las redes sociales también son útiles para el desarrollo de redes profesionales. Plataformas como LinkedIn permiten a los usuarios conectarse con colegas y profesionales en sus campos para compartir información y conocimientos. Esto puede ayudar a los profesionales a encontrar oportunidades de empleo y mejorar sus perspectivas de carrera.

Acceso a información global

Internet es una **fuentes** importante de información global. Los usuarios pueden acceder a noticias de todo el mundo en tiempo real, permitiendo que las personas estén informadas sobre los eventos que **ocurren** a su **alrededor** y en el mundo. Además, los usuarios pueden encontrar información sobre cualquier tema que **deseen**, desde **recetas** de cocina hasta información médica.

Comercio electrónico

El comercio electrónico ha crecido enormemente gracias a Internet. Los consumidores pueden comprar productos y servicios en línea desde la comodidad de sus **hogares**, lo que ha hecho que las compras sean más convenientes que nunca. Además, el comercio electrónico ha abierto nuevas oportunidades para pequeñas empresas y emprendedores que pueden vender sus productos a nivel mundial.

Apoyo a la salud mental

Internet y las redes sociales también han demostrado ser útiles para apoyar la salud mental. Las personas pueden encontrar recursos en línea para **el manejo del estrés, la ansiedad** y otros problemas de salud mental. Además, las redes sociales pueden proporcionar un espacio para conectarse con otros que puedan estar pasando por circunstancias similares.

Ocio

Internet y las redes sociales ofrecen **una amplia variedad** de opciones de entretenimiento para los usuarios. Desde ver películas y series en línea hasta jugar videojuegos y leer artículos en línea, Internet ofrece un **sinfín** de opciones de **ocio**. Las redes sociales también son una fuente de entretenimiento y pueden ser utilizadas para compartir memes, fotos y videos divertidos con amigos y familiares. Además, las redes sociales también pueden ser una forma de descubrir nuevas actividades y eventos en tu área.

Ubicarnos y movilizarnos

La tecnología GPS es una **herramienta** fundamental en la navegación moderna. Las aplicaciones de mapas y navegación que se encuentran en los **dispositivos** móviles permiten a los usuarios **ubicar** su posición en tiempo real y encontrar **rutas** hacia su destino deseado. Las redes sociales también pueden ser útiles para descubrir nuevos lugares y eventos en un área específica.

Para enviar email

El correo electrónico es una forma rápida y eficiente de comunicarse en línea. Los usuarios pueden enviar y recibir correos electrónicos en cuestión de segundos, lo que hace que sea una herramienta de comunicación **valiosa** para el trabajo y la vida personal. Además, el correo electrónico también se puede utilizar para compartir archivos y documentos importantes.

Tramitar transacciones bancarias

Internet y las redes sociales han cambiado la forma en que las personas **manejan sus finanzas**. La mayoría de los bancos ofrecen servicios bancarios en línea que permiten a los usuarios realizar transacciones financieras como **transferencias, pagos de facturas y depósitos** en línea. Esto hace que sea más fácil y conveniente manejar el dinero sin tener que ir a una **sucursal bancaria**. Además, las redes sociales también se han utilizado para crear nuevas formas de pago en línea, como PayPal.

Riesgos de Internet y las redes sociales

Es importante conocer sus riesgos y saber usarlas de forma segura. Entre **los riesgos** están encontrar información, así como **perfiles falsos, robo de identidad**, pérdida de privacidad ya, aunque «borres» y no lo visualices una publicación que hiciste queda completa en la red.

Ciberacoso

El **ciberacoso** es un problema creciente en línea y puede tener un impacto significativo en la salud emocional y mental de las víctimas. Las redes sociales y la comunicación en línea facilitan **el acoso y el hostigamiento**, y los usuarios pueden ser objeto de acoso en cualquier momento y lugar.

Adicción a internet

La adicción a internet se está convirtiendo en un problema cada vez más común en la sociedad moderna. La facilidad de acceso a la información y la necesidad de estar siempre conectado pueden llevar a los usuarios a pasar largas horas en línea, lo que puede afectar negativamente su vida personal y profesional.

Filtración de información personal

La filtración de información personal en línea es un riesgo común que puede tener graves consecuencias para los usuarios. Las empresas y las plataformas de redes sociales **recopilan** información personal de los usuarios, como su nombre, fecha de nacimiento, dirección y otros detalles importantes. Si esta información se filtra o se utiliza sin el **consentimiento** del usuario, puede ser utilizada para el robo de identidad y otros tipos de **fraude**.

Engaños y estafas en línea

El **engaño y las estafas** en línea son comunes y pueden afectar a cualquier persona. **Los estafadores** utilizan técnicas **ingeniosas** para **engañar** a los usuarios y obtener información personal o financiera. Estos fraudes en línea pueden incluir correos electrónicos de phishing, falsas ofertas de trabajo y **sitios web** falsos que parecen auténticos.

Contenido inapropiado

Internet y las redes sociales pueden contener contenido inapropiado que puede ser **dañino** para los usuarios. Este contenido puede incluir imágenes violentas o sexuales, **discursos de odio** y contenido extremista que puede ser **perjudicial** para la salud mental y emocional de los usuarios, especialmente los jóvenes.

Cómo evitar los riesgos en Internet y las redes sociales

Internet y las redes sociales son herramientas **poderosas** que pueden ofrecer una gran cantidad de beneficios a los usuarios. Sin embargo, también presentan varios riesgos, como el ciberacoso, la adicción a internet, la filtración de información personal, los engaños y estafas en línea, y el contenido inapropiado. A continuación, se ofrecen algunas recomendaciones sobre cómo evitar los riesgos en Internet y las redes sociales.

Mantener la privacidad

Es importante mantener la privacidad en línea para evitar la filtración de información personal. Los usuarios deben asegurarse de que su información personal, como su nombre, fecha de nacimiento, dirección y otros detalles importantes, estén protegidos en línea. Las redes sociales tienen opciones de privacidad que permiten a los usuarios limitar quién puede ver su información personal y publicaciones.

Usar contraseñas seguras

Las contraseñas son una parte importante de la seguridad en línea. Los usuarios deben utilizar contraseñas seguras y únicas para cada cuenta en línea. Las contraseñas deben ser largas y contener una combinación de letras, números y símbolos. Además, se recomienda activar la autenticación de dos factores en todas las cuentas para aumentar la seguridad.

Estar alerta ante los engaños

Los engaños y estafas en línea pueden ser difíciles de **detectar**, pero hay algunas **señales de alerta** a tener en cuenta. Los usuarios deben tener cuidado al **hacer clic** en **enlaces sospechosos** o **descargar archivos** de **fuentes desconocidas**. También deben prestar atención a los correos electrónicos de phishing, que a menudo parecen legítimos pero intentan engañar a los usuarios para que revelen información personal o financiera.

Mantenerse informado sobre el ciberacoso

El ciberacoso es un problema grave en línea y es importante que los usuarios estén informados y sepan cómo identificarlo y prevenirlo. Los usuarios deben **estar alerta** ante cualquier comportamiento inapropiado en línea, como mensajes agresivos, comentarios **insultantes** o publicaciones **ofensivas**. También deben saber cómo reportar y bloquear a **los acosadores** en las redes sociales y otras plataformas en línea.

Limitar el tiempo en línea

La adicción a internet puede ser un problema real y puede tener efectos negativos en la salud mental y física. Los usuarios deben limitar su tiempo en línea y evitar pasar largas horas en las redes sociales y otros sitios en línea. Se recomienda establecer límites de tiempo y dedicar tiempo a actividades fuera de línea, como deportes, hobbies y pasar tiempo con amigos y familiares.

Usar software de seguridad en línea

El software de seguridad en línea es una herramienta valiosa que puede ayudar a proteger a los usuarios en línea. Los usuarios deben utilizar software antivirus y **firewall** para proteger sus dispositivos de **malware** y otros ataques en línea. También deben asegurarse de mantener su software actualizado para obtener la mejor protección contra nuevas **amenazas** en línea.

Ser selectivo con las conexiones en línea

Es importante ser selectivo con las conexiones en línea y evitar conectarse con personas desconocidas. Los usuarios deben tener cuidado al aceptar **solicitudes de amistad** en las redes sociales y evitar compartir información personal con personas desconocidas en línea. También deben evitar conectarse a redes Wi-Fi públicas no seguras y utilizar una red privada virtual (VPN) para proteger su conexión en línea.

Conociendo estas herramientas, opciones de plataformas de redes sociales y **aplicando** estos consejos tendrás una mejor **garantía** del disfrute del ciberespacio y las redes sociales.

3. Lee atentamente las afirmaciones y determina si las afirmaciones son VERDADERAS o FALSAS. Justifica tu respuesta:

1. El crecimiento del uso de Internet en regiones como África Central se ha ralentizado debido a la falta de infraestructura tecnológica.
2. Según el texto, la comunicación instantánea por Internet elimina completamente la importancia del contacto presencial entre familiares y amigos.
3. El texto afirma explícitamente que el comercio electrónico ha beneficiado principalmente a las grandes empresas, dejando fuera a los pequeños emprendedores.
4. El texto menciona específicamente movimientos sociales como ejemplos del empoderamiento ciudadano facilitado por Internet y redes sociales.
5. Los usuarios de redes sociales no tienen ningún control sobre quién puede acceder a la información personal que comparten.
6. Utilizar una red privada virtual (VPN) se recomienda especialmente cuando se conectan a redes Wi-Fi públicas no seguras.

7. El texto señala que el riesgo del ciberacoso radica exclusivamente en el uso intensivo de videojuegos en línea.
8. El contenido inapropiado en Internet afecta especialmente la salud mental y emocional de los usuarios jubilados.
9. Según el texto, una publicación eliminada en redes sociales desaparece por completo del ciberespacio.
10. El texto destaca que la filtración de información personal es peligrosa especialmente porque puede dar lugar a delitos como el robo de identidad.

4. Responde a las preguntas, aprovechando el léxico del glosario temático:

1. ¿Por qué piensas que, según el texto, movimientos sociales como Black Lives Matter o #MeToo fueron particularmente potenciados por el uso de las redes sociales?
2. De acuerdo con las recomendaciones del texto, ¿qué papel juegan las contraseñas y la autenticación de dos factores para evitar riesgos relacionados con la seguridad en línea?
3. Según el texto, ¿qué relación existe entre el uso prolongado de Internet y los problemas de salud mental, como el estrés o la ansiedad?

5. Traduce las oraciones a la vista:

1. Кожен користувач інтернету самостійно створює облікові записи та вирішує, якою інформацією і з ким ділитися.
2. Навігаційні та картографічні застосунки на смартфонах дозволяють користувачам бачити своє місцезнаходження в реальному часі.
3. Шахраї використовують хитрі схеми, щоб обдурити користувачів і дістати особисті або фінансові дані.
4. Кібербулінг — це зростаюча проблема в інтернеті, яка може мати серйозний вплив на емоційне та психічне здоров'я жертв.

5. Люди можуть скористатися онлайн-ресурсами та платформами, які надають психологічну підтримку, допомагають подолати стрес, тривожність та інші проблеми.
6. Для спільного використання ми створили обліковий запис на популярній платформі.
7. Інтернет-пакети різних провайдерів часто змінюють свої умови для залучення нових користувачів.
8. Сучасні мобільні телефони мають багато корисних функцій, таких як камери високої якості та швидкий доступ до інтернету.
9. Багато безкоштовних ресурсів в інтернеті допомагають збагачувати знання в різних сферах.
10. Кіберпростір дає можливість для розвитку нових технологій і бізнесу.
11. Технології допомагають людям долати стрес і тривогу за допомогою різних додатків для медитації.
12. В інтернеті можна знайти безліч рецептів для приготування страв із різних кухонь світу.
13. Коли я роблю онлайн-покупки, я завжди пильную за підозрілими лінками і завантаженнями файлів з невідомих джерел.
14. Важливо вчасно виявляти ознаки кібербулінгу та повідомляти про нього.
15. Вони використовують брандмауер для захисту свого пристрою від шкідливого програмного забезпечення.
16. Банківські операції в онлайн-режимі допомагають зекономити час і зусилля.
17. У соціальних мережах є безліч фальшивих акаунтів, які можуть завдати шкоди користувачам.
18. Будьте уважними і не натискайте на підозрілі посилання, щоб уникнути обману та шахрайських схем.

19. Щоб мати доступ до навчальних матеріалів, іноді потрібно підписатися на платні ресурси.
20. Потрібно завжди дотримуватись правил безпеки при використанні інтернету, щоб уникнути ризиків.
21. Користувачі можуть налаштувати свій акаунт для захисту від несанкціонованого доступу.
22. Створення нових технологічних інструментів може суттєво покращити якість освіти.

6. Revisa los términos y sus respectivas definiciones. Considera las equivalentes en ucraniano y evalúa si se puede hallar equivalentes propios ucranianos para estos términos. Trata de descubrir tus propias alternativas.

1. Ciberacoso

Definición (esp.): El ciberacoso es una forma de acoso que se produce a través de medios digitales como redes sociales, correos electrónicos o mensajería instantánea. Implica comportamientos como amenazas, insultos, difusión de rumores o humillación pública.

Українські відповідники: *кібербулінг, інтернет-цькування, кіберпереслідування*

2. Empoderamiento

Definición (esp.): Proceso mediante el cual las personas adquieren mayor control sobre las decisiones y acciones que afectan su vida.

Українські відповідники: *розширення можливостей/повноважень, посилення ролі/контролю, надання повноважень*

3. Comercio electrónico

Definición (esp.): Actividad de comprar y vender productos o servicios a través de Internet.

Українські відповідники: *електронна комерція, онлайн-торгівля, інтернет-комерція*

4. Adicción a internet

Definición (esp.): Uso excesivo y compulsivo de Internet que interfiere con la vida cotidiana, afectando la salud mental y las relaciones sociales.

Українські відповідники: *інтернет-залежність, патологічне користування інтернетом, цифрова залежність*

5. Filtración de información personal

Definición (esp.): Divulgación no autorizada de datos personales sensibles a través de Internet.

Українські відповідники: *витік особистої інформації, розголошення персональних даних*

6. Autenticación de dos factores

Definición (esp.): Método de seguridad que requiere dos formas distintas de verificación para acceder a una cuenta, como una contraseña y un código enviado al teléfono.

Українські відповідники: *двофакторна автентифікація, подвійна перевірка особи.*

7. Fraude

Definición (esp.): Acción contraria a la verdad y a la ley, realizada con intención de obtener un beneficio indebido, especialmente mediante el engaño en contextos como compras o sorteos en línea.

Українські відповідники: *шахрайство, обман, афера.*

8. Recursos educativos en línea

Definición (esp.): Materiales disponibles en Internet que apoyan el aprendizaje, como cursos, tutoriales, artículos, videos.

Українські відповідники: освітні ресурси онлайн, навчальні матеріали в інтернеті, цифрові освітні платформи

9. Solicitudes de amistad

Definición (esp.): Peticiones enviadas por los usuarios en redes sociales para establecer un vínculo virtual con otra persona y así poder compartir información o contenido.

Українські відповідники: запити на дружбу, запрошення до друзів (у соцмережах).

10. Estafa en línea

Definición (esp.): Engaño realizado a través de Internet con el objetivo de obtener dinero u otra ventaja de manera fraudulenta.

Українські відповідники: онлайн-шахрайство, інтернет-афера, цифрова махінація

7. Traduce al español el siguiente texto y analiza las dificultades que surgieron en el proceso de traducción. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción:

Більше половини населення світу користується інтернетом, і його доступність стрімко зростає — особливо в Азії та Центральній Африці. Це стало можливим завдяки здешевленню тарифних планів і поширенню сучасних мобільних пристроїв.

Соціальні мережі — це онлайн-платформи, які дають змогу користувачам створювати облікові записи, обмінюватися текстами, фотографіями, відео, організувати події та підтримувати зв'язок із близькими або знайомитися з новими людьми. Найпопулярніші серед них — Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, WhatsApp, LinkedIn та інші.

Інтернет і соціальні мережі приносять чимало користі. Вони забезпечують миттєвий зв'язок, доступ до освіти, можливість участі в

громадських ініціативах, розвиток професійних контактів, здійснення електронної торгівлі, підтримку психічного здоров'я, а також відкривають простір для дозвілля. Крім того, користувачі можуть орієнтуватися за допомогою GPS, здійснювати банківські операції, надсилати електронні листи та дізнаватися новини з усього світу.

Утім, існують і певні ризики: кібербулінг, інтернет-залежність, витік особистої інформації, онлайн-шахрайство, а також поширення шкідливого чи неприйняттого контенту. Щоб уникнути небезпек, варто дотримуватися правил цифрової безпеки: встановлювати надійні паролі, обмежувати доступ до особистих даних, перевіряти підозрілі повідомлення, користуватися антивірусними програмами, уникати публічних Wi-Fi-мереж і критично ставитися до знайомств в інтернеті.

8. Mira las expresiones idiomáticas en español y trata de encontrar sus equivalentes en ucraniano:

1. contactado / estar conectado

Estar al pie del cañón — бути на зв'язку, бути завжди доступним.

Siempre está al pie del cañón con el móvil en la mano.

2. aumentar

Ir viento en popa — стрімко зростати, успішно розвиватися.

El acceso a Internet va viento en popa en África.

3. equipos móviles inteligentes

Tener el mundo en la palma de la mano — мати доступ до всього світу через смартфон.

Con un smartphone, tienes el mundo en la palma de la mano.

4. capacidad

Tener cabeza bien amueblada — мати хороші розумові здібності.

Tiene capacidad para aprender rápido, tiene la cabeza bien amueblada.

5. ciberespacio

La jungla digital — хаотичний або небезпечний простір онлайн.

El ciberespacio puede ser una verdadera jungla digital.

6. enriquecimiento educativo

Abrir horizontes — збагачувати знання, розширювати кругозір.

El aprendizaje en línea permite abrir horizontes

7. ubicar / encontrar

Dar con el sitio — знайти потрібне місце або ресурс.

Al final di con el sitio web correcto.

8. fraude / estafa / engaño

Ser un cuento chino — обман, байка, "лапша на вуха".

Eso del premio era un cuento chino.

Picar el anzuelo — «кляннути» на шахрайство.

Muchos picaron el anzuelo del falso sorteo.

9. estar alerta / detectar / señales de alerta

Tener los ojos bien abiertos — бути насторожі.

Hay que tener los ojos bien abiertos con los enlaces sospechosos.

10. empoderamiento / participación ciudadana

Tomar las riendas — брати ініціативу в свої руки.

Gracias a las redes, los jóvenes toman las riendas de la vida cívica.

9. Traduce las oraciones al español utilizando la frase hecha correspondiente en lugar de una traducción literal.

1. Він завжди підключений до інтернету — здається, що він ніколи не вимикає телефон.
↳ [expresión idiomática: *estar al pie del cañón*]
2. Інтернет у багатьох країнах розвивається дуже швидко.
↳ [expresión idiomática: *ir viento en popa*]
3. Завдяки смартфону ти маєш доступ до всього світу.
↳ [expresión idiomática: *tener el mundo en la palma de la mano*]
4. Ми створили один акаунт для спільного використання, бо спільне життя — це краще.
↳ [expresión idiomática: *compartir es vivir*]
5. В інтернеті легко потрапити в пастку шахраїв.
↳ [expresión idiomática: *picar el anzuelo*]
6. Те повідомлення про виграш — чистий обман.
↳ [expresión idiomática: *ser un cuento chino*]
7. У цифровому світі потрібно бути дуже уважним.
↳ [expresión idiomática: *tener los ojos bien abiertos*]
8. Завдяки онлайн-курсам ми можемо розширити свій кругозір.
↳ [expresión idiomática: *abrir horizontes*]

9. Він швидко знайшов потрібний сайт.

↳ [expresión idiomática: dar con el sitio]

10. Молодь дедалі активніше бере участь у громадському житті та сама керує своїм майбутнім.

↳ [expresión idiomática: tomar las riendas]

10. Traduce todo el texto al ucraniano, manteniendo el estilo y el significado del original. Presta atención a los términos relacionados con Internet y las redes sociales, y utiliza los equivalentes adecuados en ucraniano. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

Unidad 5

Efectos del cambio climático en el medio ambiente

1. Lee atentamente el texto 1 que sigue a continuación. Analiza los términos y expresiones referentes al tema.

TEXTO 1. EFECTOS DEL CAMBIO CLIMÁTICO EN EL MEDIO AMBIENTE

Parte 1

Estas son algunas de las consecuencias más preocupantes del cambio climático sobre el medio ambiente

Impactos en la biodiversidad

El cambio climático está afectando a procesos esenciales de muchos organismos, como el crecimiento, la reproducción y la supervivencia de las primeras fases vitales, pudiendo llegar a comprometer la viabilidad de algunas poblaciones. Por

ejemplo, especies como el oso pardo o el alcornoque están en peligro de extinguirse en nuestro país.

También altera el funcionamiento de los ecosistemas, como muchos humedales, Por otra parte, nos encontramos con una proliferación de especies invasoras, como medusas o mosquitos tigre, en detrimento de otras autóctonas, como los caracoles marinos.

Las aves, además, están cambiando sus patrones migratorios, y se quedan en latitudes más cálidas.

En nuestros mares se observa una disminución de especies de algas, como las algas rojas en el Cantábrico. Los arrecifes de coral Mediterráneo están gravemente afectados. Además, el aumento de la temperatura del agua provocado por el cambio climático ha disparado las tasas de mortalidad de la posidonia.

“Lo más importante no es si hay más o menos medusas sino que la gente entienda y piense por qué es un problema, y que no se quede solo en que me molestan y ya está, sino por qué están ahí. Todas las causas son humanas y tenemos que ser conscientes de tomar medidas para que no vaya a más.”

Macarena Marambio, coordinadora e investigadora del proyecto ‘Alerta medusas’ del Instituto de Ciencias del Mar.

Incendios

El cambio climático está transformando el régimen de incendios, provocando fenómenos más intensos, como se vio en 2022, y una deforestación mayor por la disminución de la capacidad de recuperación de los bosques mediterráneos.

El aumento de la temperatura media y la disminución de las precipitaciones están creando el caldo de cultivo ideal para los incendios, especialmente en las zonas de alta montaña. Además, cada vez superan con mayor frecuencia las 500 hectáreas (los denominados ‘Grandes Incendios Forestales’) y son más virulentos y difíciles de combatir.

2022 fue el peor año en cuanto a incendios y superficie quemada, superando a 2012. Ardieron unas 270.000 hectáreas y se contabilizaron 56 Grandes Incendios Forestales, algunos de los cuáles de dimensiones históricas como los de la Sierra de la Culebra.

“Lo más peligroso de estos nuevos incendios no son sus dimensiones, que también, sino su capacidad y velocidad de expansión. Por ejemplo, en los grandes incendios que asolaron Portugal en 2017 se llegó a contabilizar un recorrido de 18 kilómetros en 21 minutos. Es una carrera fuera del control para cualquier equipo humano. No teníamos registros en Europa de incendios de este calibre. Y además hay incertidumbres de hasta dónde pueden llegar.”

Marta Miralles, de la Unidad Técnica GRAF (Grupo de Actuaciones Forestales).

Ingeniera forestal y subinspectora del cuerpo de bomberos de la Generalitat de Cataluña.

Deshielo

En España se han perdido ya más del 80% de los glaciares pirenaicos y para 2050 podrían desaparecer irreversiblemente. Monte Perdido ha decrecido de media 5 metros de grosor en las últimas décadas, aunque hay puntos en los que son hasta 14 metros menos. En general retrocede un metro al año, pero el proceso se acelera cada vez más, y “en 2022 es probable que se hayan perdido dos metros”, estima el geógrafo del CSIC Nacho López-Moreno.

De los 52 glaciares que había en 1850 han desaparecido ya 33, la mayoría de ellos después de 1980.

Las 3.300 hectáreas de lenguas de hielo que existían a principios del siglo XX en el Pirineo se han reducido a 390.

“Los Pirineos es la única cordillera en todo el planeta donde la extinción de su hielo glaciario se producirá en una única generación, la nuestra. Jamás en la historia ningún grupo humano ha tenido ocasión de observar, ni la capacidad de documentar y divulgar cómo se desarrolla tan contundente regresión.”

Jordi Camins, experto en glaciología y miembro del GECCC (Grupo de Expertos en Cambio Climático de Catalunya).

2. Responde a las preguntas referentes al texto 1, aplicando el léxico del glosario temático:

1. ¿Qué animales o plantas en España están en peligro por el cambio climático, según el texto?
2. ¿Qué está pasando con los humedales debido al cambio climático?
3. ¿Qué tipo de animales invasores se mencionan en el texto?
4. ¿Por qué hay más incendios forestales ahora?
5. ¿Qué pasó con los incendios en el año 2022 en España?
6. ¿Qué está ocurriendo con los glaciares en los Pirineos?
7. ¿Por qué es un problema que haya más medusas en el mar?
8. ¿Qué hace que los incendios actuales sean más peligrosos?
9. ¿Qué pasará con los glaciares de los Pirineos en el futuro, según los expertos?
10. ¿Cuáles son tres grandes problemas para el medio ambiente en España que menciona el texto?

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **Cambio climático** – кліматичні зміни
2. **medio ambiente** – навколишнє середовище, довкілля
3. **las consecuencias más preocupantes** – найтривожніші наслідки, найсерйозніші наслідки
4. **biodiversidad** – біорізноманіття, різноманіття живих організмів
5. **oso pardo** – бурий ведмідь
6. **alcornoque** – корковий дуб

7. **afectar a** – позначатися (на чомусь/комусь), впливати, завдавати шкоди
8. **comprometer la viabilidad de** – ставити під загрозу виживання, підривати життєздатність
9. **estar en peligro de extinguirse** – бути під загрозою вимирання / зникнення
10. **alterar el funcionamiento de los ecosistemas** – порушувати функціонування екосистем, змінювати природний баланс
11. **deshielo** – відлига, танення льоду
12. **estar en riesgo de desaparecer** – бути під загрозою вимирання / зникнення
13. **afectar a las primeras fases vitales** – впливати на ранні стадії життя / перші життєві етапи
14. **reproducción** – розмноження, відтворення, розведення
15. **supervivencia** – виживання, здатність до виживання, живучість
16. **humedales** – водно-болотні угіддя, болота, заболочені місцевості
17. **encontrarse con** – стикатися з, виявляти, знаходити
18. **proliferación** – поширення, розмноження
19. **especies invasores** – інвазивні (агресивні) види
20. **mosquitos tigre** – тигрові комарі
21. **en detrimento de** – на шкоду (чомусь), у збиток, за рахунок (чогось),
22. **autóctono** – корінний мешканець, місцевий житель, тубілець
23. **caracoles marinos** – морські равлики
24. **aves** – птахи
25. **patrones migratorios** – міграційні шляхи / маршрути
26. **latitudes más cálidas** – регіони з теплішим кліматом
27. **algas** – водорості
28. **estar gravemente afectado** – знаходиться під серйозною загрозою / зазнавати значного негативного впливу

29. **disparar** (las tasas de mortalidad) – стрімко підскочити, різко зрости, злетіти догори
30. **tasas de mortalidad** – показники смертності, рівень смертності
31. **posidonia** – посидонія (*прим. вид морської квіткової рослини*)
32. **incendios** – пожежі, загоряння
33. **disminución** – зменшення, скорочення, спад.
34. **capacidad de recuperación** – здатність до відновлення, стійкість
35. **precipitaciones** – опади
36. **un caldo de cultivo ideal** — ідеальне середовище для розмноження
37. **los denominados** – так звані
38. **virulento** – отруйний, їдкий, агресивний, небезпечний
39. **arder** – горіти, згоріти, палати, жевріти
40. **superficie quemada** – спалена площа, пошкоджена / обпалена поверхня
41. **contabilizar** – підраховувати / фіксувати, враховувати, підсумувати
42. **zonas de alta montaña** – високогірні зони, гірські райони
43. **dimensiones históricas** – історичні масштаби
44. **velocidad de expansión** – швидкість розширення / поширення
45. **asolar** – спустошувати, знищувати
46. **un recorrido de 18 kilómetros** – шлях у 18 кілометрів (шлях довжиною 18 км)
47. **una carrera fuera del control** – неконтрольовані перегони
48. **incertidumbres** – сумніви
49. **subinspectora del cuerpo de bomberos** – заступниця інспектора пожежної служби
50. **glaciares pirenaicos** – піренейські льодовики
51. **desaparecer irreversiblemente** – безповоротно зникнути
52. **decrecer** – зменшуватися, знижуватися, спадати
53. **grosor** – товщина, щільність

54. **retroceder** – відступати, повернутися назад
55. **acelerarse** – прискорюватися
56. **hectáreas de lenguas de hielo** – гектари льодових язиків
57. **cordillera** – гірський хребет
58. **extinción de hielo glaciár** – розтанення (зникнення) льодовиків
59. **tener ocasión de observar** – мати можливість спостерігати, унікальна нагода спостерігати
60. **documentar** – документувати, задокументувати
61. **divulgar** – поширювати, розголошувати, розкривати
62. **regresión contundente** – ненатуральне, неприродне відступання (льоду)
63. **experto en glaciología** – експерт з гляціології
64. **Grupo de Expertos en Cambio Climático de Catalunya** – Група експертів з питань зміни клімату Каталонії
65. **arrecifes de coral** – коралові рифи

3. Traduce el Texto 1 por escrito. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

4. Determina sinónimos ucranianos de los vocablos expuestos del texto:

Preocupante, decrecer, alterar, molestar, asolar, reproducción, incertidumbres, retroceder, divulgar, regresión, observar, extinción, autóctono, superar, quemado, irreversiblemente, medidas, documentar, patrones, dimensión, ocasión, extinguirse, estar en peligro, provocar, capacidad.

5. Traduce a la vista las oraciones que siguen a continuación consultando el glosario temático:

1. La contaminación compromete la viabilidad de muchas especies acuáticas.

2. El oso polar está en peligro de extinguirse debido al deshielo del Ártico.
3. El medio ambiente requiere protección urgente para las generaciones futuras.
4. Investigadores documentan que las hectáreas de lenguas de hielo en Groenlandia han disminuido drásticamente en las últimas décadas, contribuyendo de manera significativa al aumento del nivel del mar.
5. El cambio climático facilita la expansión de los mosquitos tigre.
6. Muchos ecosistemas están gravemente afectados por la contaminación plástica.
7. En zonas afectadas por sequías, las tasas de mortalidad infantil son alarmantes.
8. A pesar de los daños sufridos, algunos ecosistemas mediterráneos tienen una gran capacidad de recuperación y pueden regenerarse en pocos años si las condiciones ambientales son favorables.
9. Las aguas estancadas son un caldo de cultivo ideal para enfermedades tropicales.
10. Muchas ONG trabajan para documentar y divulgar la pérdida de biodiversidad.
11. El calentamiento global avanza como una carrera fuera del control.
12. La superficie quemada durante los incendios forestales de este verano ha alcanzado cifras récord, afectando a miles de hectáreas de bosques que servían de refugio para diversas especies de fauna y flora.

6. Consulta al glosario temático y traduce al español un breve resumen del texto a la vista:

Вплив зміни клімату на довкілля

Зміна клімату негативно впливає на біорізноманіття, позначаючись на процесах росту, розмноженні та виживанні багатьох видів, таких як бурій

ведмідь і коркове дерево. Також порушується функціонування екосистем, зникають заболочені території, зростає кількість інвазійних видів (медузи, тигрові комарі), а місцеві види, такі як морські равлики, витісняються. Птахи змінюють міграційні маршрути, в морях зменшується кількість водоростей та гинуть коралові рифи.

Зміна клімату також посилює інтенсивність лісових пожеж, особливо у високогір'ї. 2022 рік став найгіршим за кількістю пожеж та згорілих площ в Іспанії.

Крім того, через потепління тануть льодовики Піренеїв: понад 80% з них вже зникло, і до 2050 року вони можуть повністю зникнути. Темпи їхнього танення постійно зростають.

7. Lee atentamente el texto 2 que sigue a continuación. Analiza los términos y expresiones referentes al tema.

TEXTO 2. EFECTOS DEL CAMBIO CLIMÁTICO EN EL MEDIO AMBIENTE

Parte 2

Subida del nivel del mar

Íntimamente ligado al problema del deshielo continental y el aumento de las temperaturas del agua marina está el de la subida del nivel del mar. En España, se espera una subida de entre 10 y 68 cm para final de este mismo siglo.

Aunque esta subida parezca poco, implica que habrá pérdidas de un número importante de playas, sobre todo en el Cantábrico y que buena parte de las zonas bajas costeras se inundarán – deltas del Ebro, Llobregat, Manga del Mar Menor, y costa de Doñana.

Ciudades como A Coruña, Gijón, San Sebastián, Barcelona, Valencia o Málaga, por citar tan solo algunas de ellas, se enfrentarán al hundimiento de parte de su callejero.

“Si la temperatura aumenta por encima de los límites del Acuerdo de París, las consecuencias de la subida del nivel del mar serán muy serias. No hay una fecha límite pero en la lucha contra el cambio climático es muy importante lo que se haga en la primera mitad de este siglo.”

Jerónimo López, doctor en Ciencias Geológicas y profesor de Geodinámica Externa de la Universidad Autónoma de Madrid, ex presidente del Comité Científico Internacional de Investigación en la Antártida.

Desertización

Si se sigue aumentando la temperatura media del planeta, en el año 2090 la península Ibérica será como el Sahara, según la revista Science.

A día de hoy el 20% de la Península se puede considerar desierto. Siete de las diez cuencas hidrográficas con mayor sequía crónica de Europa se encuentran en España, y casi el 75% del territorio español está en riesgo de convertirse en un desierto a finales de siglo.

“España no solo sufrirá de una mayor desertización de su territorio sino que sufrirá los efectos económicos y sociales asociados, como una más que probable reducción del turismo porque en los países del norte de Europa tendrán condiciones climáticas más cálidas.”

David Vieites, científico y director del departamento de Cambio Global del CSIC.

Aumento de temperatura

La latitud en la que se sitúa nuestro país va a ser golpeada especialmente por el calentamiento global. Esto significa que las olas de calor en verano están siendo cada vez más implacables y duraderas.

Se prevé que las temperaturas suban hasta 6°C en 2100, lo que provocará un incremento de las condiciones de aridez, así como más eventos extremos de precipitación.

El aumento de las temperaturas ha sido especialmente acusado en las tres últimas décadas (1975-2005), con una tasa media de calentamiento de unos 0,5 °C por década. El aumento de la temperatura hace que algunas especies animales se muevan a territorios nuevos, creando desequilibrios tanto en los ecosistemas a los que llegan como en los que desaparecen. Además, las olas de calor también los impactan de forma negativa, lo que hace que aumenten las tasas de muerte en animales como anfibios e insectos.

Fenómenos metereológicos extremos

Superar el límite de 1,5°C depararía un mayor incremento del calor extremo, las lluvias torrenciales y la probabilidad de sequías.

La tropicalización de los océanos conlleva un mayor índice de evaporación y, por tanto, un aumento de la nubosidad, lo que facilita la formación de fuertes tormentas y otros fenómenos meteorológicos.

Los inviernos más húmedos y un mar más caliente aumentan el riesgo de inundaciones súbitas en el Mediterráneo.

Los fenómenos extremos relacionados con el clima le están costando a España unos 1.000 millones al año desde 1980. La sequía, como la que hemos sufrido en 2022, es uno de nuestros problemas prioritarios.

“En 2005 tuvimos la mayor actividad de huracanes que se recuerda en el Atlántico, pero en 2017 ha sido la primera vez que un huracán rozó las costas de Europa, y que se formó un huracán categoría 5 fuera del Caribe. Y esto es debido a que cada vez tenemos un océano más caliente.”

Jonathan Gómez Cantero, climatólogo y “chico del tiempo” en Castilla-La Mancha TV.

GLOSARIO TEMÁTICO

1. **Subida del nivel del mar** – підняття рівня моря, підвищення рівня моря
2. **íntimamente ligado** – тісно пов'язаний, нерозривно пов'язаний
3. **deshielo continental** – танення материкових льодовиків
4. **agua marina** – морська вода
5. **implicar** – спричиняти, передбачати
6. **zonas bajas costeras se inundarán** – прибережні низини будуть затоплені
7. **deltas** – дельти, райони впадіння річки в океан, море, озеро або іншу річку, розчленований рукавами і протоками
8. **por citar tan solo algunas de ellas** – якщо навести лише декілька прикладів... / перелічимо лише деякі з них
9. **hundimiento de parte de su callejero** – просідання частини вуличної мережі, обвалення частини вуличної мережі
10. **desertización** – опустелювання
11. **desierto** – пустеля
12. **cuencas hidrográficas** – водозбірні басейни, басейни річок
13. **sequía crónica** – хронічна посуха
14. **latitud** – широта (географічна)
15. **golpeada** – уражена, сильно постраждала
16. **implacable** – невблаганний, нещадний
17. **duradero** – тривалий, довготривалий
18. **prever** – передбачати
19. **aridez** – посушливість, сухість
20. **eventos extremos de precipitación** – екстремальні опади, надзвичайні опади
21. **acusado** – помітний, виражений

22. **tasa media de** – середній рівень, середній показник
23. **crear desequilibrios** – створювати дисбаланс, викликати порушення рівноваги
24. **las olas de calor** – хвилі спеки
25. **anfíbios** – земноводні
26. **insectos** – комахи
27. **fenómenos meteorológicos extremos** – екстремальні метеорологічні явища
28. **deparar** – призводити до, приносити
29. **lluvias torrenciales** – зливи, проливні дощі
30. **probabilidad de sequías** – ймовірність посух
31. **tropicalización** – тропіколізація (потепління до тропічного клімату)
32. **conllevar** – спричиняти, тягнути за собою
33. **evaporación** – випаровування
34. **nubosidad** – хмарність
35. **fuertes tormentas** – сильні бурі, потужні грози
36. **inundaciones súbitas** – раптові повені
37. **huracanes** – урагани
38. **rozar** – торкатися, ледь зачепити

8. Responde a las preguntas referentes al texto 1, aplicando el léxico del glosario temático:

1. ¿Qué consecuencias directas tendrá la subida del nivel del mar en las ciudades costeras de España?
2. ¿Por qué el aumento de temperatura del agua marina influye en la subida del nivel del mar?
3. ¿Qué importancia tiene cumplir con los límites del Acuerdo de París según Jerónimo López?
4. ¿Qué factores están contribuyendo actualmente a la desertización de España?

5. ¿Cómo podría afectar la desertización al sector turístico en España?
6. ¿Qué efectos tiene el aumento de temperatura sobre las especies animales y los ecosistemas?
7. ¿Qué cambios climáticos se esperan en España si la temperatura sube 6°C para el año 2100?
8. ¿Cómo influye la tropicalización de los océanos en la aparición de fenómenos meteorológicos extremos?
9. ¿Qué riesgos representan los inviernos más húmedos y los mares más calientes para las zonas mediterráneas?
10. ¿Qué ejemplos del texto demuestran que el cambio climático ya está afectando a Europa?

9. Traduce el Texto 2 por escrito. Explica a qué tipo de transformaciones has recurrido al hacer la traducción.

10. Traduce los fragmentos del texto al español a la vista valiéndote de las equivalencias anteriormente definidas:

1. «Якщо температура перевищить межі, визначені Паризькою угодою, наслідки підвищення рівня моря будуть надзвичайно серйозними. Не існує чіткої часової межі, однак у боротьбі зі зміною клімату вирішальними стануть заходи, вжиті в першій половині цього століття.» - *Херонімо Лопес, доктор геологічних наук, професор зовнішньої геодинаміки Автономного університету Мадрида, колишній голова Міжнародного наукового комітету з досліджень в Антарктиці.*
2. «Испания зазнаватиме не лише подальшого опустелювання своєї території, а й економічних і соціальних проблем. Серед них – імовірно скорочення туристичних потоків через зміни клімату на більш теплі у країнах Північної Європи.» – *Давид В'єйтес, науковий*

співробітник, директор відділу глобальних змін Іспанської національної дослідницької ради (CSIC).

3. «У 2005 році була зафіксована рекордна активність ураганів в Атлантичному океані. Вже у 2017 році вперше ураган наблизився до берегів Європи, а за межами Карибського басейну сформувався ураган п'ятої категорії. Це пояснюється поступовим тепловим розширенням океанічних вод» – *Джонатан Гомес Кантеро, кліматолог і ведучий метеорологічних новин телеканалу Castilla-La Mancha TV.*

11. Consulta al glosario temático y traduce al español un breve resumen del texto a la vista:

В останні десятиліття Іспанія особливо гостро відчуває наслідки зміни клімату. Одна з найпомітніших проблем — підняття рівня моря. За прогнозами, до кінця століття вода може піднятися на 10-68 см. Це призведе до затоплення дельт Ебро, Льобрегату, Манги-дель-Мар-Менор, узбережжя Доньяни, а також частин міст на кшталт А Коруньї, Хіхона, Сан-Себастьяна, Барселони, Валенсії та Малаги. Навіть незначне зростання рівня моря загрожує втратами пляжів і вулиць у прибережних зонах.

Інша серйозна загроза — процес перетворення земель на пустелі. Вже зараз 20% території Піренейського півострова мають ознаки пустельних регіонів. Сім із десяти найбільш посушливих річкових басейнів Європи знаходяться саме в Іспанії. Якщо темпи нагрівання не знизити, до кінця XXI століття до 75% країни може перетворитися на пустельний ландшафт. Це означає не тільки деградацію ґрунтів, але й падіння економіки, зменшення туристичного потоку через тепліші умови в північній Європі.

За останні три десятиліття середня температура зростала зі швидкістю близько 0,5°C на десятиліття. До 2100 року очікується підвищення ще на 6°C. Через це спостерігаються все сильніші й триваліші хвилі спеки, збільшується аридність клімату, частішають екстремальні опади. Такі зміни змушують тварин змінювати ареали проживання, що порушує природну рівновагу як у нових, так і в покинутих екосистемах. Найуразливішими виявляються амфібії та комахи.

Зростання температури океанів призводить до більшої кількості випаровування, що збільшує ймовірність сильних дощів, бур і повеней, особливо в регіонах Середземного моря. Перевищення порогу у 1,5°C спричинить ще серйозніші наслідки — не тільки спеки, а й посухи, тропічні шторми та інші катастрофічні явища. Вже сьогодні збитки від кліматичних катастроф в Іспанії оцінюються приблизно в 1 000 мільйонів євро щороку.

12. Traduce las siguientes palabras y expresiones e intenta recordar el contexto en que están empleadas las mismas:

acusado, aridez, катастрофічні явища, раптові повені, divulgar, deparar, implicar, acelerarse, implacable, documentar, нещадний, земноводні, velocidad de expansión, arder, golpeado, опустелювання, підняття рівня моря, prever, probabilidad de sequías, rozar, tener ocasión de observar, decrecer, virulento, crear desequilibrios, insectos, сумнівні, так звані, високогірні зони, хвилі спеки, екстремальні опади.

Anexo 1. UNIDADES DE TRADUCCIÓN

Concepto	Definición	Función y Ejemplos
Unidad de la traducción	La unidad de la traducción es el fragmento de un discurso que no puede dividirse en partes más pequeñas para ser traducido, ya que tiene sentido completo. Este fragmento puede ser un fonema, morfema, palabra, oración, locución o incluso el texto completo.	Puede considerarse cualquier fragmento que posea una estructura coherente dentro del mensaje. Ejemplo: <i>La casa es grande</i> → <i>Дім великий</i> .
Equivalente	Es un término o conjunto de términos que tiene un valor semántico similar en dos lenguas diferentes, preservando el sentido en la lengua de destino (LD).	Ejemplo: <i>sol</i> (ES) → <i>сонце</i> (UA).
Equivalentes constantes (diccionario)	Son aquellos equivalentes que siempre se corresponden directamente entre los idiomas, independientemente del contexto. Son generalmente nombres propios, términos científicos y geográficos.	<i>Madrid</i> → <i>Мадрид</i> , <i>doctor</i> → <i>лікар</i> .
Equivalentes contextuales	Son aquellos que surgen en el proceso de traducción y dependen del contexto de la situación comunicativa y del estilo del texto. Estos pueden ser sinónimos o adaptaciones.	<i>Está lloviendo a cántaros</i> → <i>Ллє як з відра</i> .

Fonema	La unidad mínima de sonido en una lengua que tiene función distintiva.	El fonema <i>r</i> en <i>pero</i> y <i>perro</i> .
Morfema	Es la unidad mínima de significado de una lengua.	En <i>niños</i> , <i>niñ-</i> es el lexema y <i>-os</i> es el morfema de plural. → <i>дити</i> = <i>дит-</i> (корінь), <i>-и</i> (морфема множини).
Palabra	Es la unidad mínima de la lengua que tiene significado y puede funcionar como un acto comunicativo autónomo.	<i>Amor</i> → <i>кохання</i> , <i>trabajo</i> → <i>робота</i> .
Oración	Es una unidad de significado que tiene una estructura gramatical completa, formada por un sujeto y un predicado, que expresa una idea completa.	<i>El sol brilla</i> → <i>Сонце світить</i> .
Locución	Conjunto de palabras que funcionan como una unidad con un significado específico, similar a una palabra, pero compuesta por más de una palabra.	<i>A lo largo de</i> → <i>протягом</i> .
Logema	Unidad mínima de sentido en el análisis lingüístico, que puede estar formada por un fonema o una palabra en sí.	<i>Silla</i> → <i>стілець</i> (логема – значення як об'єкта).
Translema	Es un concepto que representa el equivalente directo de una palabra o expresión de una lengua en otra, sin necesidad de adaptación.	<i>Coche</i> → <i>автомобіль</i> .

Unidad lexicográfica	Es la unidad más pequeña de un diccionario, como una palabra, que puede ser aislada del contexto.	<i>Libro, perro → книга, собака.</i>
Unidades léxico-gramaticales	Son las combinaciones de elementos léxicos y gramaticales que funcionan juntas como unidades dentro de la lengua.	<i>Dame el libro → Дай мені книгу.</i>
Nivel de la lengua	Hace referencia a las diferentes capas o jerarquías lingüísticas en las que se organiza el contenido: fonología, morfología, sintaxis, semántica.	Nivel morfológico: <i>hablamos → ми говоримо.</i>
Texto	Es una unidad lingüística que tiene coherencia y cohesión interna, y es capaz de transmitir un mensaje completo.	<i>La lluvia caía suavemente sobre el campo, mientras los pájaros cantaban. → Дощ тихо падав на поле, а птахи співали.</i>
Función comunicativa	Se refiere al propósito que tiene un mensaje dentro de un contexto comunicativo específico.	Exclamación: <i>¡Qué maravilla!</i> → <i>Яка краса!</i>
Coherencia	Es la propiedad del texto que asegura que las ideas y los conceptos están conectados lógicamente y son comprensibles para el receptor.	Ejemplo: <i>Primero comí, luego salí a caminar → Спершу я поїв, а потім пішов гуляти.</i>
Cohesión	Es la propiedad del texto que asegura que las diferentes partes del mensaje están relacionadas entre sí, gracias a las	Ejemplo: <i>Juan salió. Él no volvió → Хуан пішов. Він не повернувся.</i>

	conexiones gramaticales y léxicas (como los pronombres o las conjunciones).	
--	---	--

Anexo 2. TRANSFORMACIONES TRADUCTOLÓGICAS

Transformaciones traductológicas léxicas, gramaticales y léxico-gramaticales (basado en V. Karaban)

Tipo de transformación	Descripción	Ejemplo
A. Transformaciones léxicas formales:		
Transcodificación (Транскодування) 4 tipos:	Transferencia de la forma fonética o gráfica del término original mediante transcripción, transliteración o adaptación.	
1) Transcripción (Транскрибування)	Representación de la forma sonora con letras del alfabeto de la LM.	<i>rancho – ранчо</i> <i>jamón → хамон</i>
2) Transliteración (Транслітерування)	Representación letra por letra.	<i>briefing – брифінг</i>
3) Transcodificación mixta (Змішане транскодування)	Uso predominante de la transcripción con elementos de transliteración.	<i>off-line – оф-лайн</i>
4) Transcodificación adaptativa (Адаптивне транскодування)	Adaptación parcial a la fonética o gramática de la LM.	<i>almacén discount – дисконтний магазин</i>
Calco (Калькування)	Traducción literal de estructuras léxicas, usando el equivalente acuñado.	<i>agujero negro – чорна діра</i>

Sustitución contextual (<i>Контекстуальна заміна</i>)	Elección del equivalente según el contexto y las normas discursivas de la LM.	<i>atisbo de libertad – подих свободи</i>
Modulación <i>desarrollo lógico del sentido</i> (<i>Модуляція / Смісловий розвиток</i>)	Cambio del punto de vista lógico-semántico; desarrollo lógico del sentido. Se trata de un método de sustitución contextual, en el que en la traducción se utiliza una palabra cuyo significado es un desarrollo lógico del significado de la palabra que se está traduciendo.	<i>Vas a tener un hijo – Tu станеш батьком</i> <i>«La sangre derramada no se seca jamás.» → Пролита кров ніколи не забувається.</i>

B. Transformaciones léxico-semánticas

Cambio del orden (<i>Перестановка</i>)	Reordenamiento de unidades léxicas según las normas sintácticas de la LM.	<i>leyes internacionales – міжнародні закони, canales diplomáticos – дипломатичні канали</i>
Concretización (<i>Конкретизація</i>)	Sustitución de un término de sentido amplio por otro más específico dentro del campo semántico .	<i>bebida – чай, vehículo – автобус</i> <i>«Fue a la ciudad» → Він поїхав до Мадрида.</i>
Generalización (<i>Генералізація</i>)	Sustitución de un término específico por uno más general.	<i>alameda – алея, mate – чай, paloma y gorrión en una rama – птахи на гілці</i>
Amplificación (<i>Додавання</i>)	Inclusión de elementos que hacen explícito el sentido implícito del texto original.	<i>en el marco de la OSCE – у рамках процесу ОБСЄ</i> <i>«Ella sonrió» → Вона усміхнулася з полегшенням.</i>
Elisión (<i>Опущення</i>)	Supresión de elementos del texto original cuyo contenido está implícito en el contexto o en el uso.	<i>«Con paso lento y cansado se acercó» → Він підійшов повільно.</i>

También se pueden distinguir las siguientes técnicas de traducción:

<p>Compensación (Компенсація)</p>	<p>Recuperación de un efecto estilístico o informativo en otro lugar del texto cuando su traducción literal es imposible.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Permite mantener el equilibrio estilístico, semántico o emocional en la traducción. 	<p><i>La pérdida del humor en el diálogo se compensa mediante un ingenioso retrato del personaje.</i></p>
<p>Adaptación (Адаптація)</p>	<p>Sustitución léxico-cultural, que implica sustituir una realidad incomprensible o ausente en la cultura de la traducción por otra que sea similar en su función.</p>	<p><i>«Tomaron churros con chocolate» → Вони їли пончики з гарячим какао.</i></p>
<p>Traducción sinonímica (Синонімічний переклад)</p>	<p>Sustitución de una unidad léxica por un sinónimo en la lengua meta para conservar el sentido, el tono o la naturalidad del discurso.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Para evitar repeticiones innecesarias. ● Para respetar las normas estilísticas de la lengua meta. ● Cuando el equivalente directo suena forzado o no idiomático. 	<p><i>andar por la calle → бродити вулицями</i> <i>gritar de dolor → зойкнути від болю</i> <i>decir la verdad → зізнатися</i></p>
<p>Traducción antonímica (Антонімічний переклад)</p>	<p>Para lograr una estructura más idiomática en la LM. Cuando la inversión lógica mejora la claridad o el estilo. Para ajustar la frase a la sintaxis o prosodia de la LM.</p>	<p><i>No era extraño verla sola en el parque. – Звично було бачити її саму в парку.</i> <i>«No era extraño» → «ЗВИЧНО»</i> <i>no dijo nada → мовчав</i> <i>sin dificultad → легко</i></p>
<p>Traducción explicativa (Експлікативний переклад)</p>	<p>Técnica que consiste en ampliar el contenido del término o expresión original mediante una explicación para garantizar la comprensión del mensaje.</p>	<p><i>la movida madrileña → мистецький рух у Мадриді 1980-х років</i> <i>corrida de toros → бій биків —</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Cuando existe un vacío cultural o conceptual en la lengua meta. • Para evitar ambigüedad o malentendidos. • En textos informativos, didácticos o culturales. 	<p><i>традиційне іспанське видовище тарас → невеликі закуски, що подаються до напоїв в Іспанії</i></p>
--	--	--

□ Notas finales

- Las **transformaciones léxicas** permiten superar los límites de la equivalencia directa y resolver problemas de divergencias estructurales o culturales.
- La elección entre **concretización** y **generalización** debe evaluarse según el impacto en la **precisión semántica** y la **naturalidad discursiva**.
- La **amplificación** y la **elisión** ayudan a equilibrar el **sentido implícito y explícito** entre el texto original y el traducido.

Anexo 3. TRANSFORMACIONES GRAMATICALES EN LA TRADUCCIÓN

Generalidades

La división entre transformaciones léxicas y gramaticales es relativa, ya que en toda lengua **los aspectos gramaticales y léxicos están estrechamente vinculados**. Según L. Barkhudarov, **un mismo contenido puede expresarse léxicamente en una lengua y gramaticalmente en otra**. V.I. Karaban define la transformación gramatical como **el cambio de características gramaticales de una palabra, sintagma o enunciado en el proceso de traducción**.

❖ Causas principales de las transformaciones gramaticales:

1. Diferencias entre los medios léxicos y gramaticales de expresión en español y ucraniano.
2. Ausencia de ciertos fenómenos, formas o estructuras gramaticales en una de las lenguas.
3. Carácter opcional de la expresión gramatical en una de las lenguas (por ejemplo, los tiempos verbales).
4. Diferencias en la estructura superficial del contenido oracional (como el uso del infinitivo como objeto directo).

5. Particularidades de la combinatoria y del funcionamiento sintáctico de palabras y frases.

❖ Tipos de transformaciones gramaticales:

1. Transformaciones derivativas (словотвірні трансформації)

- Las estructuras derivativas difieren entre ambas lenguas.
- Los **sufijos y prefijos** pueden variar en productividad y connotación.
- Los **afijos de origen clásico** (sufijoides/prefijoides) conservan su significado pero pueden adquirir distintas connotaciones.
- Puede emplearse un **afijo nativo equivalente** en ucraniano, o bien una **paráfrasis léxica** cuando no existe correspondencia formal directa.

2. Transformaciones morfológicas

Principales dificultades morfológicas en la traducción:

- Ausencia del **artículo** en ucraniano.
- Discordancia en la categoría de **número**.
- Discordancia en la categoría de **género**.
- Traducción de los **tiempos y aspectos verbales**.
- Traducción de **formas no personales del verbo** (infinitivos, participios, gerundios, estructuras absolutas).
- Reproducción de **formas exhortativas/imperativas**.
- Casos particulares de traducción de **pronombres**.
- Traducción de construcciones **enfáticas**.
- Traducción de estructuras **elípticas**.

Anexo 4. LA TRADUCCIÓN DE LOS NOMBRES PROPIOS

La traducción de los **nombres propios** representa un campo complejo que exige un enfoque integral desde los **estudios lingüísticos y traductológicos**. Estas unidades léxicas sirven para la **identificación e individualización** de referentes concretos (personas, lugares, instituciones, etc.) y suelen contener información **estilística, apreciativa, emotiva y estética**.

Los investigadores distinguen varios métodos de traducción de nombres propios a otra lengua, entre ellos:

1. *Transcripción*
2. *Transliteración*
3. *Calco*
4. *Traducción tradicional*
5. *Traducción descriptiva*
6. *Equivalente funcional.*

El enfoque traductológico debe tener en cuenta tanto la **forma gráfica y fónica**, como el conjunto de **asociaciones culturales** del nombre en el idioma de origen.

Los **nombres propios** pueden ser:

- **Antropónimos:** nombres de personas.
- **Topónimos:** nombres geográficos.
- **Nombres semánticos o expresivos:** con carga significativa o simbólica.
- **Nombres perifrásticos:** apelativos con valor histórico o cultural (ej. *Manco de Lepanto* para Cervantes).
- **Apodos:** se traducen manteniendo su sentido semántico (ej. *Carlos el Magno* – *Карл Великий*).

En la traducción de **topónimos**, se aplican principalmente la **transcripción** y la **transliteración**, pero en casos específicos se emplea el **calco** (ej. *Mar Blanco* – *Біле море*) o incluso la combinación de técnicas (ej. *calle Bâncova*, *residencia del Gobierno* para *вулиця Банкова*).

En textos literarios, el traductor debe mostrar creatividad y sensibilidad cultural, especialmente al traducir nombres con significado implícito. El uso de un **equivalente funcional** puede ayudar a preservar el juego de palabras o el valor simbólico, como en el caso del personaje *Vargas y Machuca* que se convierte en *Варгас-і-Гілляка*.

Finalmente, los nombres de **instituciones públicas** u **organizaciones** deben tratarse con cuidado, especialmente si tienen carga simbólica o referencial (ej. *Palacio de Zarzuela* – *Палац Сарсуела*). Las **normas fonéticas** del idioma meta deben respetarse, pero sin borrar el **color nacional** del original.

Anexo 5. TRADUCCIÓN DE TERMINOLOGÍA

El **término** es una unidad léxica (una palabra o combinación de palabras) que designa un concepto específico dentro de un campo del saber (ciencia, técnica, arte, etc.). La

terminología, a su vez, es un subconjunto estructurado del léxico general de una lengua.

Según T. Kiyak, la traducción de términos debe reproducir con exactitud el contenido y el estilo del término original en la lengua de destino (LD). No solo se deben encontrar equivalentes adecuados, sino también seleccionar las formas gramaticales y estilísticas correspondientes.

Recomendaciones de T. Kiyak para traducir términos:

1. Utilizar términos aprobados por normas oficiales.
2. Determinar a qué campo científico pertenece el término.
3. Si no está registrado, buscar el equivalente en fuentes fiables o consultar a un experto. Como último recurso, usar una traducción descriptiva.
4. Evitar el uso de sinónimos dentro de un mismo texto.
5. Unificar símbolos, abreviaturas y términos.
6. Si hay un error semántico en el original, corregirlo y anotarlo.
7. Conservar términos ajenos a la lengua meta entre paréntesis.
8. No traducir nombres latinos, deben mantenerse.
9. No abreviar libremente los términos.
10. Conservar las nomenclaturas originales.
11. Unidades y símbolos técnicos deben ajustarse a los estándares.

Traducción de Terminología Técnico-Científica: Enfoques y Métodos

Existen varios métodos para traducir términos (según *Manual de traductología español-ucraniano* de Galina Verba y Zoia Guetman):

1. **Transcripción:** Consiste en reproducir fonéticamente el término extranjero utilizando el alfabeto del idioma de destino. Este método se utiliza cuando no existe un equivalente establecido en la lengua de destino.
2. **Transliteración:** Se refiere a la conversión letra por letra del alfabeto original al alfabeto del idioma de destino. Es común en la traducción de nombres propios y términos técnicos específicos.
3. **Calco:** Implica la traducción literal de los componentes del término extranjero. Este método es útil cuando los componentes del término tienen equivalentes directos en la lengua de destino.
4. **Traducción descriptiva:** Consiste en explicar el concepto que expresa el término extranjero. Es especialmente útil cuando no existe un equivalente directo

en la lengua de destino o cuando el término es culturalmente específico.

5. **Equivalente funcional:** Se utiliza un término en la lengua de destino que cumple la misma función que el término original, aunque no sea una traducción literal. Este método es común en la traducción de términos técnicos y científicos.

REFERENCIAS:

Єнчева Г.Г., Сітко А.В., Буданова Л.Г. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Видавництво «Нова книга», 2023. - 296 с.

Основи перекладознавства: навчальний посібник / Гудманян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. - Вінниця: Нова Книга, 2020. - 352 с.

Актуальні проблеми теорії практики сучасного перекладу: монографія / за заг. ред. Амеліної С.М. - Київ: «Центр учбової літератури», 2018. - 470 с.

Мамрак А.В. Вступ до теорії перекладу. - Київ: «Центр учбової літератури», 2021. - 304 с.

Конспект лекцій до дисципліни «Теорія та практика перекладу» для здобувачів вищої освіти першого рівня усіх спеціальностей (денна та заочна форми навчання) / Упоряд.: Девіцька А.І., Курах Н.П., Сідун Л.Ю. — Ужгород, 2022. 36 с.

Теорія і практика перекладу: навч.-метод. видання. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. 52 с.

Toda Castán C. Teoría y práctica de la Traducción: un ejemplo de interrelación en la traducción de «Die wand», de Marlen Haushofer. *La traducción y sus meandros: diversas aproximaciones en el par de lenguas alemán-español*, 2022.

Ediciones Universidad de Salamanca. P. 125-137. URL: <https://www.eusal.es/eusal/catalog/download/978-84-1311-639-6/6046/7910-1?inline=1>

Woodstein B. J. Translation Theory for Literary Translators. London and New York: Anthem Press, 2024, 76 pp.

Lunn P. V., Lunsford E. J. En otras palabras: Perfeccionamiento del español por medio de la traducción. Editorial: Georgetown University Press, tercera edición, 2021, 152 p.

Castillo Bernal M. P., Veroz González M. A. Manual de traducción humanístico-literaria y especializada. *Colección estudios de Traducción e Interpretación (ETI). Serie Manuales*. Editorial Sindéresis, 2022, 336 p.

Ezéchiél A. A. Manual de Traducción Tomo II (Ensayo) (Spanish Edition). Editorial: Vision Libros, Primera edición, 2017, 124p.

Monsalve, J. C. Manual de traducción literaria. Guía básica para traductores y editores. *Íkala, revista de lenguaje y cultura*. Universidad de Antioquia Medellín, Colombia, vol. 19, núm. 2, 2014. P. 213-216. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/2550/255038636007.pdf>

Hurtado Albir A. Traducción y traductología: introducción a la traductología. *Colección Lingüística*. Editorial: Ediciones Cátedra, 2011, 696 p.

Newmark P. Manual de traducción. Versión española de Virgilio Moya. Ediciones Cátedra, Sexta Edición. Madrid, 2010. 368 p.

Estructura académica en las universidades españolas: qué debes saber. *Encuentra la Universidad adecuada para ti*, 2024. URL: <https://unnet.es/estructura-academica-en-las-universidades-espanolas-que-debes-saber/>

El plan Bolonia en España: ¿qué ha cambiado en la universidad? *Encuentra la Universidad adecuada para ti*, 2024. URL: <https://unnet.es/el-plan-bolonia-en-espana-que-ha-cambiado-en-la-universidad/>

España, líder en ensayos clínicos. *Extra eventos*. El País, 2025. URL: <https://elpais.com/extra/eventos/2025-03-02/espana-lider-en-ensayos-clinicos.html>

Un estilo de vida saludable reduce hasta un 59% la mortalidad tras un infarto. *Europa Press, Excelsior*, 2025. URL: <https://www.excelsior.com.mx/trending/estilo-saludable-reduce-mortalidad-tras-infarto/1703392>

El Greco: vida, obra y legado del genio del Manierismo español. Ifema Madrid, 2024. URL: <https://www.ifema.es/noticias/arte/el-greco-vida-obra-y-legado-del-manierismo>

La Sagrada Familia como una de las obras más importantes y emblemáticas de Antoni Gaudí y de la arquitectura modernista. *Gaudí y su legado | La Sagrada Familia*. Glocal Design magazine, 2016. URL: <https://glocal.mx/gaudi-y-su-legado-la-sagrada-familia/>

Mejía Llano J. C. Internet y las redes sociales: conoce sus beneficios, riesgos y cómo protegerte. *Juan Carlos Mejía Llano. Consultor y Speaker de Marketing Digital y Transformación Digital*, 2023. URL: <https://www.juancmejia.com/marketing-digital/internet-y-las-redes-sociales-conoce-sus-beneficios-riesgos-y-como-protegerte/>

Efectos del cambio climático en el medio ambiente. *Así nos afecta el cambio climático*. Cambio climático. Greenpeace, 2025. URL: <https://es.greenpeace.org/es/trabajamos-en/cambio-climatico/asi-afecta-el-cambio-climatico/efectos-del-cambio-climatico-en-el-medio-ambiente/>